

Nyelvtan- helyesírás

beszédhang

betű

kijelentés kérdés

szó

magánhangzó mássalhangzó

mondat

Engedélyszám: TKV/30-9/2017 (2017.02.03.-2022.08.31.)

A tankönyv megfelel az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI-rendelet 1. melléklete Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama megnevezésű kerettanterv 1.2.1. Magyar nyelv és irodalom tantárgy előírásainak.

A tankönyvvé nyilvánítási eljárásban közreműködő szakértők:
VASVÁRY ZOLTÁNNÉ, NAGY KÁROLY

Tananyagfejlesztők: DÉRNÉ VERESEGYHÁZY ERIKA, KÓRÓDI BENCE

Alkotó- és vezető szerkesztő: KÓRÓDI BENCE

Grafikai szerkesztő: RÓTH ÁGNES

Korrektor: VARGA JULIANNA

Látvány- és tipográfiai terv: KAJTÁR LÁSZLÓ, KÓRÓDINÉ CSUKÁS MÁRTA

Illusztrációk: BECSKI LEONÓRA

Fotók: Freepik, Thinkstock.

A tankönyv szerkesztői köszönetet mondanak a korábban készült tankönyvek szerzőinek. Az ő általuk megteremtett módszertani kultúra ösztönzést és példát adott e tankönyv készítőinek is. Ugyancsak köszönetet mondunk azoknak az íróknak, költőknek, képzőművészeknek, akiknek alkotásai tankönyveinket gazdagítják. Köszönjük azoknak a tanároknak és diákoknak a munkáját, akik hasznos észrevételeikkel és javaslataikkal hozzájárultak e tankönyv végső változatának kialakításához.

© Eszterházy Károly Egyetem, 2017

ISBN 978-963-436-008-7

Eszterházy Károly Egyetem
3300 Eger, Eszterházy tér 1.
Tel.: (+36-1) 235-7200
Fax: (+36-1) 460-1822
Vevőszolgálat: vevoszolgalat@ofi.hu

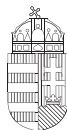
A kiadásért felel: dr. Liptai Kálmán rektor
Raktári szám: FI-501010201/1
Műszakiiroda-vezető: Horváth Zoltán Ákos
Műszaki szerkesztő: Kóródiné Csukás Márta
Nyomdai előkészítés: Kajtár László
Terjedelem: 13,39 (A/5) ív, tömeg: 294 gramm
1. kiadás, 2017

A könyvben felhasználásra került a Beszéd és anyanyelv, Nyelvtan-helyesírás tankönyv 2. osztályosoknak című mű, Műszaki Kiadó, 2010. Szerzők: Cs. Nagy Lajos, N. Császi Ildikó, Jegesi Krisztina. Grafikus: Becski Leonóra. Alkotó- és felelős szerkesztő: Kóródi Bence.

Az újgenerációs tankönyv az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program 3.1.2-B/13-2013-0001 számú, A Nemzeti alaptantervhez illeszkedő tankönyv, taneszköz és Nemzeti Köznevelési Portál fejlesztése című projektje keretében készült. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Nyomta és kötötte:
Felelős vezető:
A nyomdai megrendelés törzsszáma:

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Jelmagyarázat

Írd le!

Mondd ki! Olvasd fel!

Hallgasd meg!

Húzd alá!

Színezd ki!

Olvasd el!

Párban vagy csoportban dolgozz!
Összegezzétek! Beszéljétek meg!

Karikázd be!

Húzd át!

Ügyelj, nehezebb feladat!

Játsszunk!

Rajzold le!

Számolj! Számozd be!

Tapsold el!

Kösd össze!

2. Hogyan köszönnek a nagy képen látott gyerekek? Hogyan köszönnek a felnőttek?

a) Néhányan a képen szereplők közül többféleképpen is köszönnek. Miért?

3. Melyik napszakban használjuk a felsorolt köszönési formákat? Kösd össze a képeket és a szókártyákat!

Szi-asz-tok!

Szer-vusz!

A-ludj jól!

Jó na-pot kí-vá-nok!

Visz-lát!

Jó reg-gelt!

Csa-ó!

Jó es-tét!

Szi-a!

Ke-zét csó-ko-lom!

Vi-szont-lá-tás-ra!

Szép ál-mo-kat!

Hel-ló!

Is-ten áld-ja!

Pá-pá!

Csó-ko-lom!

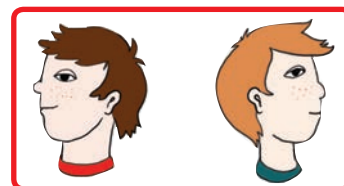
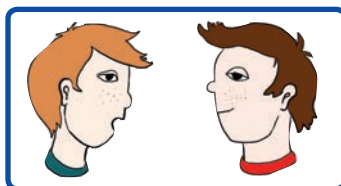
Jó éj-sza-kát kí-vá-nok!

a) Van több olyan köszönés is, amelyiket mindegyik napszakkal összekötheted. Miért? Beszéljétek meg!

4. Olvasd el újra a fenti szókártyákat! Hogyan köszönünk találkozáskor? Karikázd be **kékkel**! Hogyan köszönünk el búcsúzáskor? Karikázd be **pirossal**!

Van több olyan köszönés is, amelyet **kékkel** és **pirossal** is bekarikázhatsz.

Miért? Beszéljétek meg!

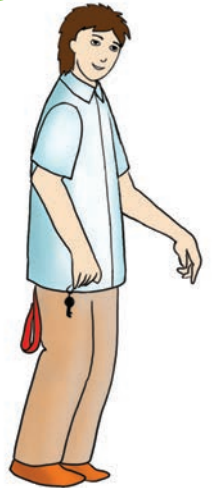
5. Olvasd el a következő bemutatkozó mondatokat! Kinek a bemutatkozását olvastad? Segít a nagy kép.

Mol-nár Fe-renc
a ne-vem.
Egy kis-lá-nyom van,
a-ki má-so-dik
osz-tá-lyos.

Üd-vö-zöl-lek!
Sza-bó Zol-tán-nak
hív-nak.
Gye-re-kek ta-ní-tá-sá-val
fog-lal-ko-zom.

Szi-asz-tok!
Fe-ke-te Már-ton va-gyok.
Szó-lít-hat-tok Mar-ci-nak. Sze-re-tek
fo-ciz-ni és ol-vas-ni.

a) Kösd össze a képeket és a buborékokban lévő mondatokat!

6. Nézd meg az arcképeket! Karikázd be azoknak az arcképet, akik a nagy képen is szerepeltek!

Fe- _____

Zol- _____

Zsu- _____

Gá- _____

Már- _____

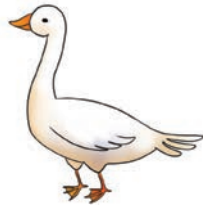
a) Egészítsd ki a képeken látható emberek nevét! Szólítsd meg őket életkoruknak megfelelően! Írd le a kép alá!

b) Utána köss össze kettőt-kettőt! A párod köszönjön helyettük a nevükben!

7. Játsszunk! Olvasd el a mondókát hangosan!

a) A gazda és a ludak elfelejtettek köszönni egymásnak. Köszönj helyettük írásban! A mondóka végén köszönj is el helyettük!

- Gyertek haza, ludaim!
- Nem merünk!
- Miért?
- Félünk!
- Mitől?
- Farkastól!
- Hol a farkas?

- Bokorban!
- Mit csinál?
- Mosdik!
- Miben mosdik?
- Aranymedencében!
- Mibe törülközik?
- Kis cica farkába!

b) Hány mondatból áll a szöveg?

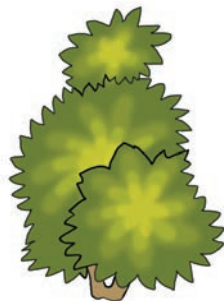
c) Hányadik mondatból derül ki, hogy mitől félnek a ludak?

8. Milyen sorrendben szerepeltek a mondókában a következő mondatok és képek? Jelöld nyilakkal a sorrendjüket!

Hol a farkas?

Mibe törülközik?

Mitől?

Miben mosdik?

9. Osszátok ki egymás közt a szerepeket! Játsszátok el a történetet! Váltogassátok a szereplőket! Figyeljétek meg, ki hogyan játssza a szerepét!

Amikor összetalálkozunk valakivel, mindig köszönünk. Mindenkit udvariasan és kedvesen, az életkorának és a napszagnak megfelelően köszöntünk. A felnőtteket a keresztnévükön vagy a foglalkozásuk nevéen, utána a *bácsi* vagy a *néni* szóval szólítjuk meg. Bemutatkozáskor a teljes nevünket használjuk.

ÁLLATVÁSÁR

Érzéseink kifejezése

Mi mindent látsz a képen? Mi történik az egyes szereplők között?
Sorold fel a képen látható állatokat! Milyen érzéseket fejeznek ki a jelenetek szereplői?
Válasszatok ki páronként egy-egy jelenetet a képről! Játsszátok el az osztály előtt!

1. Figyeld meg a következő képeket! Milyen érzést fejeznek ki? Beszéljétek meg!

a) Kösd össze a szókérdőket az arckifejezésekkel!

meg-le-pő-dött

vi-dám

szo-mo-rú

dü-hös

csa-ló-dott

iz-ga-tott

2. Olvasd fel más-más érzésekkel az alábbi mondatot a fenti kis képek alapján!

A sza-ma-rat vesz-szük meg.

a) Mi segített a különböző érzelmek kifejezésében? Beszéljétek meg!

b) Mikor mondanád szomorúan, és mikor vidáman ugyanezt a mondatot? Beszélj meg a pároddal!

3. Milyen érzéseket keltenek benned a képeken látott tárgyak? Húzd alá!

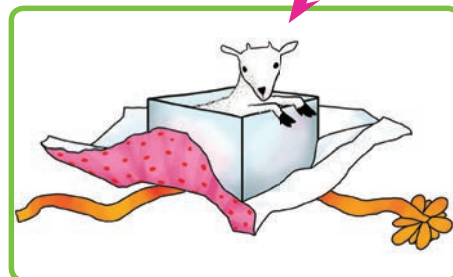
ö-röm
fé-le-lem
düh

iz-ga-lom
bá-nat
cso-dál-ko-zás

csa-ló-dás
ö-röm
i-rigy-ség

sér-tő-dött-ség
bol-dog-ság
kí-ván-csi-ság

a) Találj ki rövid történetet a nyilakat követve! Fejezd be többféleképpen!

4. Olvasd el a következő mondatokat! Mutogass el egyet a csoportodnak! A társaid találják ki, melyik mondatot mutogattad el!

Egy ki-csit csen-de-seb-ben!

Ar-ra van az ál-lat-vá-sár!

Tes-sék he-lyet fog-lal-ni!

Vi-gyázz, meg ne húzd a te-hén far-kát!

Nem vesz-szük meg a kecs-két!

Érzéseidet, gondolataidat sokféleképpen közölheted. Beszéddel, mozdulatokkal, arckifejezésekkel vagy akár rajzzal, jelekkel. Beszéd közben nem csupán a szavak megválasztására kell ügyelned.

Figyelj arra is, hogyan mondod ki őket!

KIRÁNDUL A CSALÁD

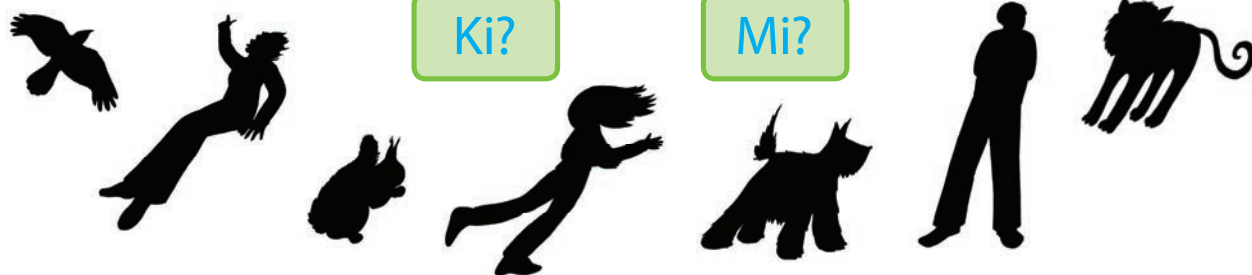
A mondat fogalma és helyesírása

Mi történik a képen? Meséld el részletesen!
Sorold fel az élőlényeket a képen! Gyűjts az állatok és a növények csoportjába is szavakat!
Sorold fel a képről az élettelen dolgok neveit!
Hány ember szerepel a képen? Mit csinálnak? Alkossatok mondatokat felváltva, mondatláncban!

1. Kinek, minek az árnyékát látod? Mondd el! Kösd össze a hozzá illő kérdéssel!

- Mely árnyékképek nem szerepeltek a nagy képen? Karikázd be!
- Figyeld meg az írásjelet a kérdések végén!
- Mondd el, milyen írásjelet tennél a válaszaid végére!

2. Olvasd el a szókétyákat! Egészítsd ki a hiányos mondatokat az itt felsorolt szavakkal a következő oldalon!

kutyáját

láttunk

húgommal

csomagjainkat

A hétvégén Hollókőre kirándultam a szüleimmel és a _____.

Kivel?

A hosszú útra Bobit, a család _____ is magunkkal vittük.

Mit?

A _____ a hollókői vár romjai mellett raktuk le.

Miket?

A kiránduláson sokféle állatot _____.

Mit csináltunk?

végére nagyon elfáradtunk.

a) Számold meg, hány szóból áll az utolsó mondat! Írd a négyzetbe!

3. Tagold szavakra a mondatokat álló egyenes vonalakkal!

a) Írd át **kék** ceruzával a mondatkezdő nagybetűket és a mondatok végén található írásjeleket!

b) Kinek a mondatait idézhettük a nagy kép szereplői közül? Írd be a nagy képbe a mondat számát a szereplő fölé!

c) Másold le a mondatokat a füzetedbe!

1. Majólmegyajáték. 2. Látodasztaszépmókust? 3. Holnaptalálkozunkkamozielőtt!

4. Melyik szóval fejezzük ki a következő mondatokat? Húzd alá a szósorban! Az utolsó mondatot te fejezd ki egy szóval! Írd le!

Vízbe merülve megmosakszik.

tusol fürdik úszik

A reggeltől délig tartó napszak.

délután délelőtt este

Nem mond igazat.

beszél fecseg hazudik

A hétfő utáni, szerda előtti nap.

Beszédünkkel, írásunkkal üzenetet fejezünk ki. A mondat az üzenet legkisebb egysége. Az üzenet egy vagy több mondatból áll. A mondat egy vagy több szóból áll. A mondatot mindig nagybetűvel kezdjük. A mondat végére pontot (.), felkiáltójelet (!) vagy kérdőjelet (?) teszünk.

HALLÓ! ... VISZONTHALLÁSRA!

Telefonálás, beszélgetés

Mi történik a képen? Meséld el!
 Hány szereplőt látsz a képen?
 Mi lehet az utcán bámmészködő emberek foglalkozása?
 Vajon kinek telefonálnak a kép szereplői? Találd ki! Mondd el!
 Olvasd fel a képen látott számokat! Minek a telefonszámát olvastad?

1. Olvasd el, mit mondanak a telefonban a történetben szereplő emberek!

a) Kösd össze az alsó és a felső sor szereplői közül az egymással beszélőket! Indokold meg!

Mindjárt kész az ebéd, siess haza!

Segítsenek, kérem, tűz ütött ki a szomszéd házban!

Halló! Mentők? Kovács Tamás vagyok. Á, látom, közben megérkeztek!

2. Olvasd el a versrészletet!

- Osszátok ki egymás közt a szerepeket! Játsszátok el a történetet!
- Váltogassátok a szereplőket! Figyeljétek meg, ki hogyan játssza a szerepét!

Majtényi Erik: A telefon

Csing-csöng

a telefon.

- Édesapa nincs itthon!
- Mikor jön meg?
- Nem tudom.

Történt talán

valami?

Tessék csak megmondani!
Majd én átadom neki.

– Igen.

Itt a kisfia ...

A nagyobbik: Palika.
Hol is van a ceruza meg a papír...
Már diktálhat!

(részlet)

3. Olvasd el a következő mondatokat! Kinek kell telefonálnod? Húzd alá! Utána játszd el a pároddal a jeleneteket!

- Hívd föl az iskolából hiányzó osztálytársadat! A társad mobiltelefonját az apukája veszi föl. Érdeklődj a betegségről és a hogyléte felől!
- Hívd föl az anyukádat! Mondd el neki, hogy később fejeződik be az úszásedzés!
- Elfelejtetted felírni a házi feladatot. Érdeklődj telefonon a barátodtól!

4. Alkoss mondatokat az összekeveredett szavakból!

- Számozással jelöld a szavak sorrendjét!
- Írd le a mondatokat! Ügyelj a helyesíráásra!
- Foglald össze a tanultakat a saját szavaiddal!

telefonbeszélgetés illik köszönni és A elején bemutatkozni.

fogalmazz röviden! Telefonáláskor

el! köszönj A végén

JÁTÉK A BETŰKKEL

A hangok és a betűk megkülönböztetése

Mi történik a képen? Meséld el!
Sorold fel a képen látható állatokat! Mondd el, mit sportolnak!
Melyik téli sportot próbáltad már ki a képen látott sportok közül?
Meséld el a társaidnak!
Milyen hangja van a síelő állatoknak és a repülőnek? Olvasd el a képről! Utánozd a hangjukat!

1. Olvasd el a verset! Vizsgáld meg a verssorokat és a sorokat alkotó szavakat!

- a) Melyik verssor áll négy szóból és négy szótagból? Keresd meg! Húzd alá!
b) Egészítsd ki a vers alatt lévő mondatokat!

Hó, hohó, hó!

Hó, hohó, hó!
Megjött, hull már
dombra, fára
a hófehér hó!

Szánkázik a füles medve,
Korcsolyázik, így van kedve.
Fóka száguld szánkón, bobon,
hógolyózik a friss havon.

Hó, hohó, hó!
Itt van, hull már,
esik, szakad
a hófehér hó!

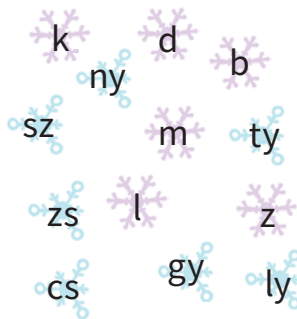
Kóródi Bence

- 1) A vers sorból áll.
- 2) A második sort szó alkotja.
- 3) A harmadik sor első szava hangból és betűből áll.
- 4) A hatodik sor első szava hangból és betűből áll.
- 5) A tizedik sor első szava hangból és betűből áll.

2. Olvasd el a hópehelyekre írt betűket!

a) Milyen formájú hópehelybe kerültek az egy jegyből álló betűk? Milyenbe a két jegyből álló betűk? Rajzold a keretbe!

b) Írd le a betűket írott betűkkel a rajzok mellé!

Egyjegyű betűk:

Kétjegyű betűk:

3. Sporteszközök betűit kevertük össze. Melyek ezek? Írd le!

a) Mely sportágakban használjuk az eszközöket? Mondd el!

b) Hány betűből állnak a szavak? Írd le melléjük!

tikóhoü

clséi

ánóksz

lyoracsok

4. Olvasd fel a szó- és mondatpárokat! Hogyan ejtetted a kettőzött betűt?

a) A kétjegyű betűnek melyik jegyét kettőztük? Mondd el!

b) Pótold a hiányzó szavakat!

fejel – fejjel

hasal – hassal

fülel –

Horgász. – Horgássz!

Játsszunk. – Játsszunk!

Mászunk. –

5. Hogyan lesz a télből nyár? Hogy jutsz el a lábtól fejig?

Alkoss szólánctot! Mindig csak egy betűt változtathatsz!

tél, _____ nyár

láb, _____ fej

A szavakat szótagokra és beszédhangokra bonthatjuk.

A beszédhangokat írásban betűkkel jelöljük. A betűk állhatnak egy vagy két jegyből. Egyetlen háromjegyű betűnk a *dzs*. A kétjegyű betűknek csak az első jegyét kettőzzük (*cs, ccs; ty, tty; sz, ssz*).

AKADÁLYVAL VAGY ANÉLKÜL?

A mássalhangzók és a magánhangzók

Mit látsz a képen? Meséld el!

Milyen bábot látsz a képen? Milyen bábot szerepelnek az előadáson?

Mely betűk tavalyi hívóképeit ismered fel a képen? Mondd ki hangosan a nevüket!

Nevezd meg a hívóképek első betűjét! Utána hangoztasd magát a hangot!

Hogyan mozog a nyelved, és hogyan tartod a szádat, amikor a beszédhangokat kimondod? Figyeld meg tükörben!

1. Olvassátok fel közösen a mondókát! A nagy kép melyik szereplőjéről szólhat?

Lóg a lába, lóga,
Nincsen semmi dolga,

Mert ha dolga volna,
a lába nem lógna.

2. Olvasd fel a kártyákba írt betűket! Figyeld meg közben a szádat a tükörben!

a) Mely hangok ejtésekor kerek a szád? Melyeknél széles, mosolygós?

b) A mondóka mely szavaiból vannak a betűk? Karikázd be a kártya színével!

e i

o a

á a

ó a

i e

3. Mondd ki az állatok nevét lassan! Mely hangokat tudtad akadály nélkül kimondani? Írd le a betűjét az állat mellé!

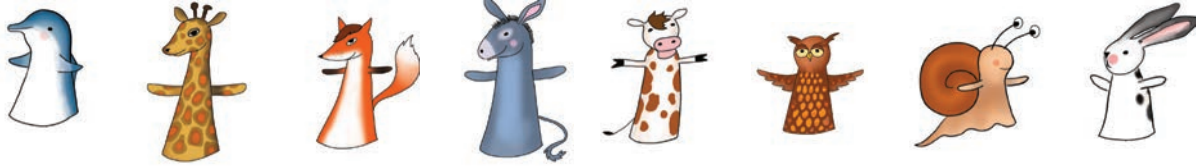
4. Mely hangok hiányoznak a szavakból? Szóban pótd! Ezek a hangok a magánhangzók.

a) Írd le a szavakat a füzetedbe! Több megoldás is lehetséges.

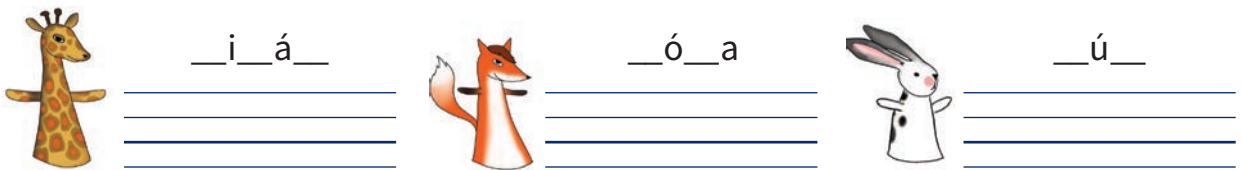
h_t t_r _r_m _g_r k_r_k h_v_s

5. Mely bábok szerepelnek a nagy képen? Karikázd be! Mondd ki a nevüket!

a) Mondd ki azt a hangot, amelyikkel a nevük kezdődik! Írd a bábok alá a betűjüket!

6. Mondd ki az állatok nevét lassan! Segítenek a magánhangzókat jelölő betűk.

a) Pótd a hiányzó hangokat! Ezek a hangok mind mássalhangzók.

b) Írd le a szavakat!

7. Olvasd el a betűket! Mondd ki a mássalhangzókat!

a) Hol ütközik akadályba a kiáramló levegő? Figyeld meg a tükör előtt!

b) Melyik hang a kivétel? Miért? Karikázd be a betűjét!

fog

ajak

szájpadlás

nyelv

b c cs d dz dzs f g gy h j k l ly m n ny p r s sz t ty v z zs

A beszédhangok magánhangzókból és mássalhangzókból állnak.

A magánhangzók ejtésekor az ajkak nyitva vannak. A levegő nem ütközik akadályba a szájüregben.

A magyar magánhangzók: a, á, e, é, i, í, o, ó, ö, ő, u, ú, ü, ő.

A mássalhangzók ejtésekor a kiáramló levegő akadályba ütközik. Ez lehet a fog, az ajkak, a szájpadlás és a nyelv. Egy kivétel van, a h hang.

ÁLLATOLIMPIA

A hangok, betűk csoportosítása és a betűrend

Sorold fel a képen szereplő állatokat!
Számold meg a csapatok tagjait!
Melyikben van a legtöbb állat? Melyikben a legkevesebb?
Szerinted milyen sportágakban indulnak a csapatok?
Olvasd el a táblákon lévő betűket! Miért ezek a táblák kerültek az állatokhoz?

1. Mely szavakban lehet hallani a táblák betűinek megfelelő hangokat? Gyűjts a táblákhoz szavakat! Egyet írd le ide!

Z _____

M _____

D _____

GY _____

SZ _____

CS _____

a) Színezd ki a táblákat itt és a nagy képen is a minta alapján!

Egyjegyű betűk:

Kétjegyű betűk:

Háromjegyű betűk:

2. Olvasd végig az ábécét betűrendben!

a) Karikázd be a magánhangzókat jelölő betűket!

a, á, b, c, cs, d, dz, dzs, e, é, f, g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m, n, ny, o, ó, ö, ő, p, q, r, s, sz, t, ty, u, ú, ü, ű, v, w, x, y, z, zs

3. Egészítsd ki az ábécét a betűrend szerint!

a, á, , c, , d, , , e, é, f, g, , h, i, , j, k, l, , m, n, , o, ó, , ő, , q, r, s, , t, , u, , ü, , , , x, y, z,

4. Olvasd el a verset!

a) Sorolj fel szóban a versből minél több egy- és kétjegyű betűt! A színes betűket írd a megfelelő csoportba!

b) Karikázd be az összes háromjegyű betűt!

Betűvers

Szőlő szóból szabtaal „sz”-et,
Zsemléből egy „zs”-szelet lett,

Lyuk volt tavaly a zoknidon,
Lyukas lett az „el ipszilon”!

Nyúlból nyisszantottál „ny”-et,
Gyűrűből gyönyörű „gy” lett.

Dzsekit nyertél bridzversenyen,
Úgy döntöttél, nindzsa leszel!

Csiga csúszott csigahason,
Tyúk kotyogott az udvaron.

Madzag, bodza edzett „dz”-re,
Emlékszel az ábécére?

Kóródi Bence

egyjegyű

kétjegyű

5. Alkoss szavakat a felsorolt betűk felhasználásával! Csak ezeket a betűket használd!

a) Írd le a szavakat a füzetedbe!

a á e é l m r sz t z

6. Szóban tegyél a szavak elé mássalhangzót úgy, hogy értelmes szót kapj! Például: int, kint, szint. Alkoss minél több ilyen szót! Írj le egy-két szót!

él: _____

íz: _____

ül: _____

áll: _____

A magánhangzókat mindig egyjegyű betűvel jelöljük (például o, i, ő). A mássalhangzókat jelölő betűk lehetnek egyjegyűek (például t, k, b) és kétjegyűek (például sz, cs, ny). Egyetlen háromjegyű betűnk, a dzs is mássalhangzót jelöl.

SORBAN HALADJ!

A betűrendbe helyezés szabályai

Sorold fel a versenyen részt vevő állatok nevét!
 Mondd ki az állatok nevének első hangját! Kösd össze az állatokat a betűkkel!

1. Vezesd végig a ceruzádat a betűkön! A betűrend szerinti a helyes út. Segítségül használd a nagy kép betűsorát!

ú	u	ty	t	zs	ty	ó	n	m	h	dzs	e	l	í	
ó	ö	ő	p	z	t	ö	f	g	gy	n	ny	o	ó	ö
e	cs	d	l	ly	ly	i	dz	dzs	s	r	q	p	ő	
á	c	dz	k	m	b	á	f	é	e	cs	d	dz	a	
a	b	dzs	j	n	gy				s	sz	cs	dzs	h	i
a	á	e	í	ny	é				b	x	c	e	k	j
cs	c	é	i	o	ú				á	y	b	é	j	í
d	g	f	h	ó	ty	u	zs	cs	d	z	á	f	k	i
dz	f	g	gy	ö	t	ú	z	c	g	zs	a	g	gy	h
t	ty	u	ú	ő	sz	ü	y	b	sz	s	x	y	sz	ő
w	v	ű	ü	p	s	ű	x	á	dzs	c	w	v	s	p
sz	q	r	a	q	r	v	w	a	é	d	ü	ű	r	q

2. Milyen sorrendben követik egymást a keretbe írt betűk az ábécében? Jelöld nyilakkal!

a) Mely betűk hiányoznak a megadott betűk között? Írd be!

SZ _____ U
NY _____ R

3. Hasonlítsd össze a képeket a két keretben! Mi hiányzik a jobb oldaliról? Rajzold le a hiányzó tárgyat!

a) Sorold betűrendbe a tárgyakat számozással!

b) Írd le a szavakat ábécérendben a füzetedbe!

4. Használd az **Ablak-zsiráfot** vagy a helyesírási szótárt! Másolj le öt egymás alatt lévő szót a füzetedbe!

a) Figyeld meg, hogyan követik egymást az azonos betűvel kezdődő szavak!

b) Mit vettél észre? Beszélj meg a pároddal!

5. Radd betűrendbe a felsorolt szavakat! Számozással jelöld a sorrendjüket!

Győr Székesfehérvár Debrecen London Szombathely

a) Hogyan neveznéd meg egy közös szóval a szavakat?

b) Melyik szó nem illik mégsem a sorba? Húzd alá! Miért?

6. Mire jó a betűrend? Beszéljétek meg!

a) Hol használják a betűrendet? Karikázd be a helyes válaszokat!

Szótárban. Osztálynaplóban. Mesekönyvben. Lexikonban. Hírlapban. Telefonkönyvben. Tankönyvben. Szakácskönyvben. Játékszabályban.

A szavakat a szótárakban, mobiltelefonokban, névsorokban, listák készítésekor betűrendbe soroljuk. Így könnyebben találjuk meg őket. Az ábécérendben mindig a szavak első betűjét vesszük figyelembe. Az azonos betűvel kezdődő szavakat mindig a következő, például a második vagy harmadik betű betűrendi helye alapján soroljuk be.

VARJÚ, BAGOLY, GÓLYALÁB

Egy hang, két betű – a hagyomány elve

Mit gondolsz, honnan ismerik egymást a fiúk?
Te kivel szerepelnél együtt egy fényképen szívesen?
Hogy hívják a barátaidat? Sorold fel a nevüket!
Minek a nevében hallod a j hangot? Gyűjts ilyen szavakat a képről!

1. Olvasd el a versikét! Húzd alá benne azokat a szavakat, amelyekben j hangot hallasz!

a) Hány j és ly betűs szó szerepel a versben? Írd a betűk melletti négyzetbe!

Károly fedett pályán görkorcsolyázik,
Jóska hajnalban mindig futni jár,
Mihály az erkélyükön furulyázik,
Jenő Japánba szeretne jutni már,

j

ly

Gergely még imbolyog a gólyalábon,
János már két ujjal játszik a gitáron.
Nem is hívnák őket a hat jó barátuk,
Ha véletlen nem egy osztályba járnának.

Bognár Gusztáv

2. Mely betűk hiányoznak a szavakból? Egészítsd ki a szavakat a vers alapján!

pá a, ha nal, korcso a, u , furu a, átszik,
gó a, osztá , erké , imbo og, Káro

3. Olvasd el a szókérttyákra írt madárneveket! Karikázd be azokat a madarakat, amelyeket a nagy képen is látsz!

bagoly

harkály

keselyű

varjú

héja

papagáj

gólya

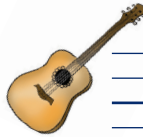
4. Melyik fiúhoz tartoznak a képeken látott eszközök? Keresd meg a versben! Írd a tárgyak mellé a fiúk nevét!

5. Alkoss szavakat a szótagkártyákból! Színezd egyformára az összetartozókat!

a) J vagy ly betű szerepel a szavakban? Írd le a szavakat csoportosítva a füzetedbe!

go-

tu-

-jú

-lyó

-jás

-tály

osz-

var-

-taj

to-

tej-

-föl

6. Melyik kép nevének magánhangzóit emeltük ki a szókétyákon? Kösd össze a szókétyákat és a hozzájuk tartozó képeket!

é e

ó a

e é u

u u a

a ó

a á

a ó

a a á

a) Írd le a szavakat betűrendben!

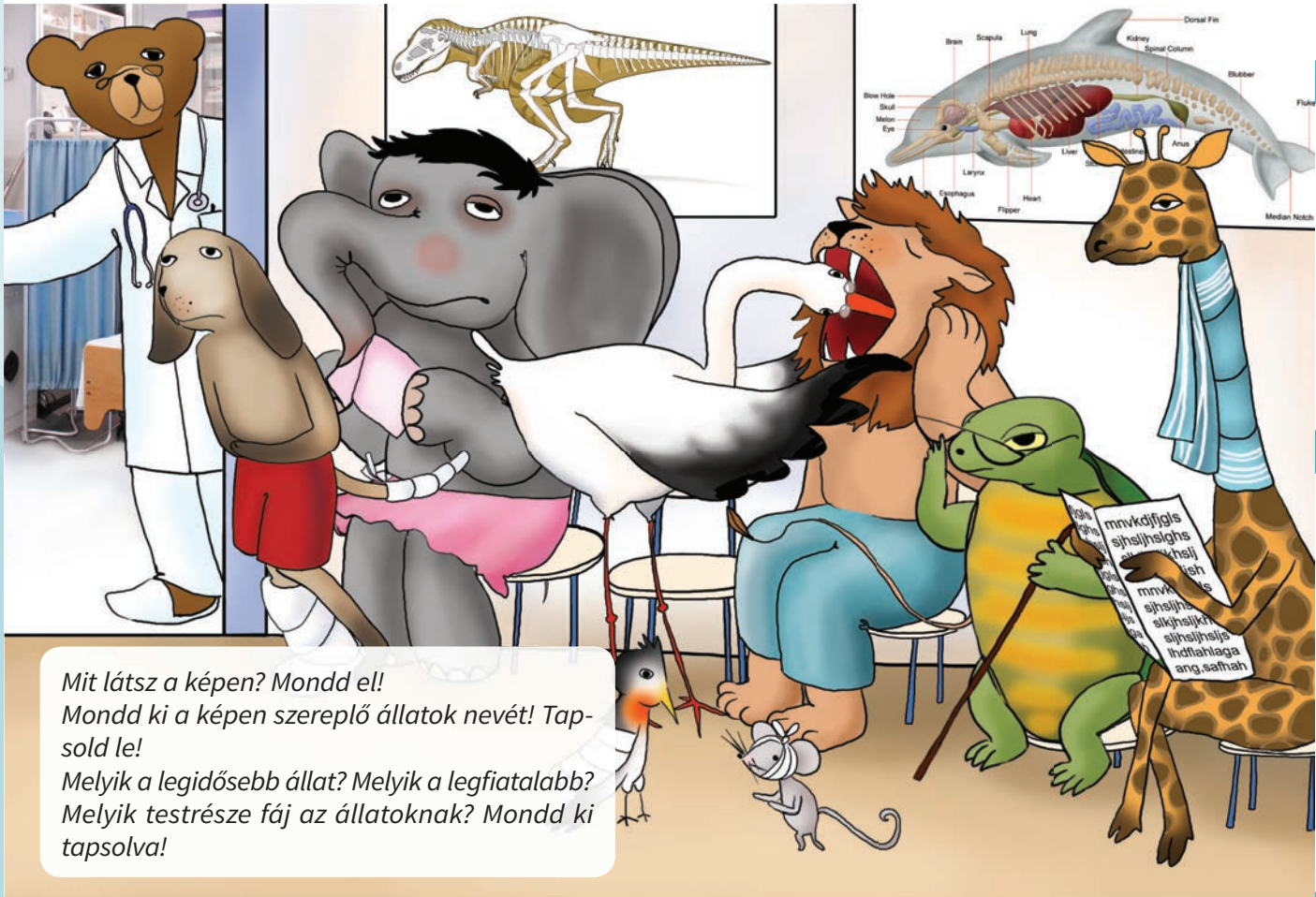

A *j* hangot két különböző betűvel jelöljük, a *j*-vel vagy az *ly*-nal. Valaha más hangot jelölt az *ly*, de ez mára már elhomályosult. Ezért meg kell jegyezned az *ly*-nal írt szavakat, például: *harkály*, *pálya*, *korcsolya*, *bagoly*, *furulya*, *lyuk*, *király*, *súly*, *golyó*, *bélyeg*, *persely*, *pisztoly*.

ÁL-LA-TOK OR-VOS-NÁL

A magánhangzók és a szótagszám

Mit látsz a képen? Mondd el!
Mondd ki a képen szereplő állatok nevét! Tap-
sold le!
Melyik a legidősebb állat? Melyik a legfiatalabb?
Melyik testrésze fáj az állatoknak? Mondd ki
tapsolva!

1. Olvasd el a verset!

- a) Olvasd fel a harmadik versszakot csak magánhangzókkal! Számold meg őket soronként, és írd a megfelelő keretbe!
- b) Mondd el a versszakot szótagolva! Tapsolj hozzá! Számold meg a tapsokat soronként, és írd a megfelelő keretbe!

Fáj a kutyámnak a lába
megütötte a szalmába.
Ördög vigye a szalmáját,
mért bántotta kutyám lábát!

Fáj a kutyámnak a hasa,
megütötte török basa.
Ördög vigye török basát,
mért bántotta kutyám hasát!

magánhangzók

- Fáj a kutyámnak a farka,
 odacsípte ajtóm sarka.
 Ördög vigye ajtó sarkát,
 mért bántotta kutyám farkát!

tapsok

(magyar népköltés)

2. Hasonlítsd össze a magánhangzók és a tapsok számát! Mit veszel észre?

3. Miben különböznek az 1. és a 2. versszak piros betűs sorai egymástól? Karikázd be!

a) Tapsold le az eltérő szavakat, és írd le őket szótagolva a füzetedbe!

4. Mit látsz a képeken? Mondd ki! Tapsold le!

a) Írd le a szavakat!

b) Tagold őket szótagokra álló egyenes vonalakkal!

5. Alkoss szavakat a szótagokból! Színezd azonos színűre az összetartozó szótagkártyákat!

a) Jelöld nyilakkal a szótagok sorrendjét!

b) Írd le a szavakat szótagolva!

dok-

-ró-

-rem

vá-

-tor

-te-

6. Versenyezz a padtársaddal! Ki tud a megadott szótagokból több szót alkotni?

a) Írj le öt szót a szótagokból! Magyarázd el a szavak értelmét!

ál haj szik só má lít szó ó ú szál lát ra

7. Olvasd el a szavakat! Keresd meg a szópárokban elbújt állatneveket! Karikázd be! Írd le szótagolva!

nézte - vetés, lóball - napon, takaró - kanál, sonka - kastély, pamacs - karó

A szavakat annyi szótagra bonthatjuk, ahány magánhangzó van bennük. A magánhangzó önmagában is alkothat szótagot (á-po-ló, al-má-i). A szótag határát elválasztáskor elválasztójellel jelöljük.

Elválasztás magánhangzót jelölő betűk között

Jártál már piacon? Mit lehet ott vásárolni?
 Hány szereplőt látsz a képen? Mit csinálnak? Soroljátok fel pármunkában!
 Milyen zöldségeket és gyümölcsöket árulnak a képen? Mondd ki a nevüket!
 Tapsold is le!
 Milyen szerszámokat látsz a képen? Mire használjuk ezeket a szerszámokat?
 Beszéljétek meg a csoportotokon belül!

1. Bontsd álló egyenes vonalakkal szótagokra a szavakat!

a) Karikázd be a szótagként egyedül maradt betűket!

b) Magán- vagy mássalhangzót jelölnek? Beszéljétek meg!

idős fiatal öreg ódon

2. Olvasd el a szavakat! Melyik szerepelt a nagy képen? Karikázd be! Tapsold le!

a) Írd le az összes lehetséges helyen elválasztva a szavakat!

b) Keresd meg az egymás mellett álló magánhangzókat! Hogyan választottad el ott a szavakat? Beszéljétek meg!

autóbusz	dió
karfiol	fiú
piac	autó

3. Mi készül az alább látható hozzávalókból? Írd a képek mellé!

a) Bontsd szótagokra a szavakat! Írd le szótagolva is őket!

b) Hány szótagból állnak a szavak? Számold meg! Írd melléjük a számot!

4. Nézd meg a színes képeket! Utána keresd meg a keretben a párjukat!

a) Mennyit találtál belőlük? Számold meg! Írd a kis képekhez!

b) Színezd ki a keretben lévő növényeket a színes képek alapján!

c) Írd le szótagolva a nevüket!

5. Írd le a hiányzó hónapok neveit sorban egymás után szótagolva!

1

2

3

április, május,

6

7

8

szepember

a) Mely hónapokban készülhetett a nagy piacos kép? Karikázd be! Magyarázd el!

A magánhangzó önmagában is alkothat szótagot, például: *a-u-tó, fi-a-i.*

Két, magánhangzót jelölő betű között is elválaszthatjuk a szavakat,

például: *ja-nu-ár, fi-a-tal.*

MACS-KA, OL-LÓ, DINY-NYE, PING-VIN

Elválasztás mássalhangzót jelölő betűk között

Mi történik a képen? Meséld el!
Bátor vagy félős a kép szereplője? Mit gondolsz? Magyarázd el!
Milyen bútorokkal rendezték be a szobát? Sorold fel! Tapsold le a nevüket!
Milyen árnyékokat látsz a képen? Mondd ki! Tapsold is le!

1. Olvasd el a folyamatosan írt és a szótagolt mondatokat!

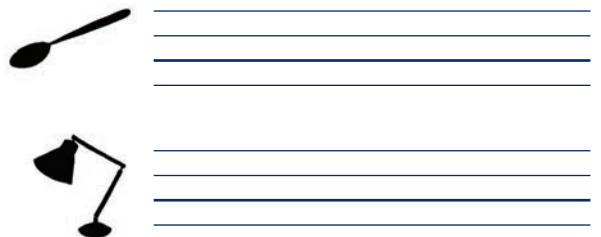
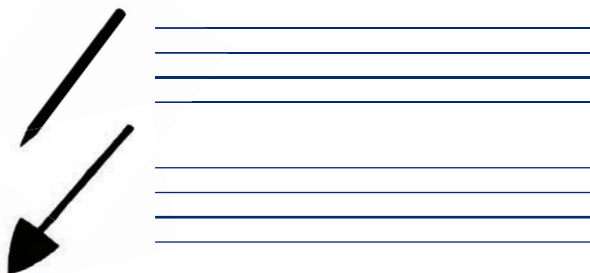
a) Kösd össze azokat, amelyek értelmileg összetartoznak! Utána karikázd be a mondatpárokban a különbségeket!

b) Mit jelentenek a mondatpárok? Magyarázzátok el a csoportotokon belül!

Még a maga árnyékától is megijed.
A sarkában van, mint az árnyéka.
Önmaga árnyéka lett.

Még a sa-ját ár-nyé-ká-tól is meg-i-jed.
A sar-ká-ban jár, mint az ár-nyé-ka.
Csak az ár-nyé-ka ön-ma-gá-nak.

2. Minek az árnyékát látod? Írd le a szavakat elválasztva!

a) Mondj a szavakhoz egy másikat, ami eszedbe jut róluk! Írd le a füzetedbe!

3. Folytasd a sort! Mi a szabály? Magyarázd el!
Versenyezzetek, hogy ki tud több szót kitalálni! Folytassátok a füzetben!

ko-pár, pár-na, na-pos

4. Mely betűk hiányoznak a szavakból? Pótold a hiányzó betűket!

a) Írd le szótagolva a szavakat a füzetedbe!

o ó csi ag gyű ú vödö é eliszekrény görögdi e

b) Hogyan szótagoljuk a szavakat a hosszú mássalhangzót jelölő, kettőzött betűknél? Beszéljétek meg!

c) Keresd meg a nagy képen a felsorolt tárgyakat! Mondd el, hogy pontosan hol találsz!

d) Melyik tárgy nem szerepel a nagy képen? Karikázd be!

5. Pótold a szavakból a hiányzó szótagokat!

lám-

macs-

ping-

temp-

csil-

füg-

nap-

éj-

diny-

haty-

hosz-

a) Hogyan választjuk el a szavakat két vagy három, mássalhangzót jelölő betű találkozásakor? Beszéljétek meg!

b) Mi történik a kétjegyű betűkkel? Figyeld meg! Mondd el!

Elválasztáskor mindig csak egy, mássalhangzót jelölő betűt viszünk át a következő szótag elejére, például: *ró-ka*, *lám-pa*. A kettőzött egyjegyű betűket különválasztjuk: *ol-ló*, *kan-na*. Az átvitt betű előtt lévő betűk az előző szótagban maradnak, például: *ping-vin*, *temp-lom*. A kétjegyű betűket elválasztáskor mindig egyben tartjuk: *macs-ka*, *kan-csó*. Ha kettőzzük őket, elválasztáskor mindkét jegyüket kétszer írjuk le, például: *lasz-szó*, *diny-nye*.

ROKONSÁG A SZAVAK KÖZÖTT

Szókincsfejlesztés – a szavak felcserélhetősége

Mit csinálnak az emberek a képen? Mondd el részletesen!
Melyik évszakban járunk? Milyen fontos esemény kapcsolódik hozzá?
Milyen gyümölcsöket szüretelnek? Sorolj fel még ősszel érő gyümölcsöket!
Melyik szereplő tetszik neked a legjobban? Mutasd be őt külső tulajdonságai alapján!

1. Keresd meg a kis képeket a nagy képen! Hol látod őket? Mondd el!

- a) Kösd össze a képeket és a hozzájuk tartozó szavakat! Mit tapasztaltál?
b) Hány szó tartozik az egyes képekhez? Számold meg! Írd a képhez!

kendő

függeszkedik

lábbeli

szemüveg

pápaszem

szemcsi

tapos

cipellő

lóg

fejkendő

lépked

lábával nyomkod

csüng

függ

cipő

fejrevaló

2. Gyűjts a pároddal rokon értelmű szavakat, kifejezéseket az aláhúzott szavakhoz!
a) Melyik aláhúzott szót nem találsz a nagy képen? Karikázd be!

Az ősz beköszöntével szüretel a rokonság. A nagypapa büszkén tartja a kezében az almát. A gyerekek vidáman csimpaszkodnak az ágon. A leszedett szőlőt autóval szállítják el.

3. Olvasd el a színes betűs és a melléjük írt szavakat! Mely szavak értelme azonos vagy hasonló a színes betűs szavakéval? Húzd alá!

ravas agyafúrt, vidám, furfangos, cseles, fortélyos, barátságos

nevet kacag, bambul, kuncog, rötyög, hahotázik, csodálkozik

fehér hószín, falfehér, sokszínű, hófehér, átlátszó, ősz

kimegy távozik, szökdécsel, kilép, kísértél, üldögél

- a) Írd le a rokon értelmű szócsoportokat szótagolva a füzetedbe!

4. Játsszunk mondatstafétát! Válassz egyet a pároddal az előző feladat színes betűs szavaiból! Alkossatok felváltva mondatokat a választott szóval és a hozzá kapcsolódó aláhúzott szavak mindegyikével szóban!

5. Csoportosítsd a szókétyákat színezéssel a kiemelt szavak színe szerint!

kibújik

lusta

csinos

mohó

előbukkan

takáros

torkos

lógós

előbújik

falánk

mutató

mértéktelen

telhetetlen

ingyenélő

tetszetős

semmittevő

bájos

naplopó

vonzó

kinő

- a) Miért kerültek egy csoportba ezek a szavak? Indokold meg!

A szavaknak a mondaton belül mindig csak egy jelentésük lehet. A mondaton belül egymással értelmileg felcserélhető szavakat rokon értelmű szavaknak nevezzük. A rokon értelmű szavak a mondat értelmét és a beszédünk üzenetét alig vagy egyáltalán nem változtatják meg.

ELLENTÉT A SZAVAK KÖZÖTT

A szavak egymással ellentétes értelme

Hány ember járt már bent a boltban vásárolni? Hány ember várakozik még kint a bolt előtt? Számold meg!

Olvasd el a feliratokat! A bal vagy a jobb oldali ajtón lehet bejutni a boltba? A bal vagy a jobb oldali ajtón lehet kijönni a boltból? Mondd el! Karikázd is be a bejáratot!

Milyen játékokat vásároltak a játékboltban a vevők? Mondd el!

1. Olvasd el a személyek és tárgyak tulajdonságait! Keresd meg őket a nagy képen!

a) Írd a kis képek számát a hozzájuk illő leíráshoz!

b) Kösd össze soronként az ellentétes értelmű szavakat a karikák segítségével!

Világos hajú, idős, kövér férfi.

Sötét hajú, fiatal, sovány férfi.

Négykerekű, kicsi, fekete autó.

Négykerekű, nagy, fehér autó.

2. Mi a szavak ellentéte? Írd le!

fekete _____ fiatal _____ sovány _____

a) Ellenőrizd magad az 1. feladat megoldásának segítségével!

3. Keresd meg az egymással ellentétes jelentésű szavakat a szókérdőlapokon! Színezd egyformára az összetartozókat!

nő

szomorú

kinyit

este

bemegy

kijön

boldog

férfi

bezár

reggel

a) Egészítsd ki a hiányos mondatokat! Válogass a szókérdőlapokra írt szavakból!

A kislány boldog, hogy ajándékot kapott, a kislány _____,

Milyen?

mert nem autót kapott. A néni bemegy a játékboltba, a fiatal nő éppen

Mit csinál?

A nő és a _____ is kisautót vett.

Ki?

Mikor?

kinyit a játékbolt, este pedig _____.

Mit csinál?

4. Keresd meg a színes betűs szavak ellentétét! Kösd össze!

nehéz

világos

sötét

könnyű

egyszerű

érthetetlen

a) Magyarázd el az ellentétes jelentésű szavak különböző jelentéseit!

b) Írj mondatot a szópárokkal!

c) Használd a *nem* szócskát páronként! Például: *nem világos = érthetetlen!* Mit tapasztalsz? Beszéljétek meg!

5. Játsszunk! Mondj egy szót! A társad találjon hozzá ellentétes értelmű párt! Utána cseréljétek!

Az egymással ellentétes jelentésű szavakat ellentétes értelmű szavaknak nevezzük. Az ellentétes értelmű szavak egyik vagy másik jelentésük szerint alkotnak a másikkal ellentétet: *világos – sötét*; *világos – érthetetlen*.

TÖBB SZÓBÓL EGY SZÓ

A szóösszetételek – Az összetett szavak jelentése

Mit látsz a képen? Mondd el!
Sorold fel a képen szereplő állatok nevét! Melyikről olvastál már mesét vagy verset?
Hogyan sétálnak a kifutón a szereplők? Mutasd be!

1. Olvasd el a szavakat! Karikázd be azokat, amelyek szerepelnek a nagy képen!

a) Hány önállóan is értelmes szóra tudod bontani a szavakat? Jelöld a szavak határát álló egyenes vonallal!

b) Melyik önállóan is értelmes szót látod a kis képeken? Kösd össze a szavakat a képekkel!

ülőhely

teniszütő

hordágy

katicabogár

mosdókesztyű

napernyő

cipőfűző

sárgarépa

madáretető

napraforgó

pénztárca

esőkabát

hógolyó

kávészcseze

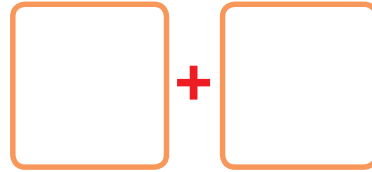
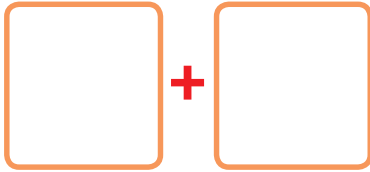
mobiltelefon

2. Válassz ki az előző feladat szavai közül kettőt! Másold le ide, a keretek fölé!

a) Írd oda a keretek alá a szavakat különírva is! Rajzold le!

b) Mit jelentenek a szavak külön-külön, és mit együtt, összetéve? Magyarázd el a különbséget!

3. Mit látsz a képeken? Írd a képekhez! Alkoss a képek segítségével új szót! Írd le!

 + _____

 + _____

 + _____

 + _____

 + _____

 + _____

 + _____

 + _____

 + _____

4. Olvasd el a találós kérdést! Találd ki! Írd le!

a) Keresd meg a versben azokat a szavakat, amelyek két vagy több szó összekapcsolásával keletkeztek! Húzd alá!

Olyan, mint a falevél,
ide-oda lebben,
napsütötte réteken,
a jó szagú szélben.

Lábujjhegyen követed,
rászáll egy virágra,
felé kapsz, és ámultan
pillantasz utána.

Mi az?

οδυσσειδ

5. Alkoss két szóból egy új szót! Kösd össze azokat, amelyek összekapcsolva értelmes szót alkotnak! Jegyezd meg őket!

fény	állat	virág	kert	kép
	hó	gumi	csokor	radír
ember	hegyező		ceruza	

6. Válassz ki hármat az előző feladat szavaiból! Rajzold le! Írd le!

--	--	--

7. Figyeld meg a bal oldalon felsorolt, színessel írt összetett szavak elválasztását!

a) Miért tűnik első látásra szabálytalannak? Miért szabályos mégis? Beszéljétek meg!
b) Írd le a két másik oszlop szavait szótagolva ennek megfelelően!

láb-ujj

kabátujj

vadór

vas-út

aranyóra

bőröv

szét-oszt

feláll

átér

8. Válaszd ki a szókétyák közöl azt a szót, amelyik mindegyik szó elé írva értelmes összetett szót alkot! Írd a szavak elé!

fa	üveg	vas	víz	hó	bőr		
_____	_____	_____	_____	_____	_____		
_____	_____	_____	_____	_____	_____		
_____	_____	_____	_____	_____	_____		
_____	ágy	_____	ajtó	_____	út	_____	golyó

9. Találd ki azt a szót, amelyik mindegyik szóval egy új, értelmes szót alkot! A találos kérdés segít.

a) Írj mondatot mindegyik szóval a füzetedbe!

kocka ? báb ? kártya ? labda ?

Amit én a szülinapra szüleimtől várnék,
és melyektől – megígérem – soha meg nem válnék,
nem más, mint sok csodálatos, gyönyörű szép

?

Szorgalmi feladat következik. Ügyes legyél!

- a) Mi az értelmük a kártyába írt szavaknak? Kösd össze őket a meghatározásukkal!
- b) Miért léteznek egybe- és különírt alakjuk is ezeknek a szavaknak? Beszéljétek meg!

Valahová a helyéről éppen elrugaszkodó egér.

kis asszony

Kis termetű férjezett nő.

kisasszony

Testméretéhez képest hatalmas szemű, erős hátsó és csökevényes mellső lábbal rendelkező, kétmétereseket is ugrani képes rágcsáló.

ugró egér

Nem férjezett fiatal nő, hajadon.

ugróegér

- c) Írj egy mondatot a különírt *ugró egér* szókapcsolattal! Derüljön ki a jelentése!

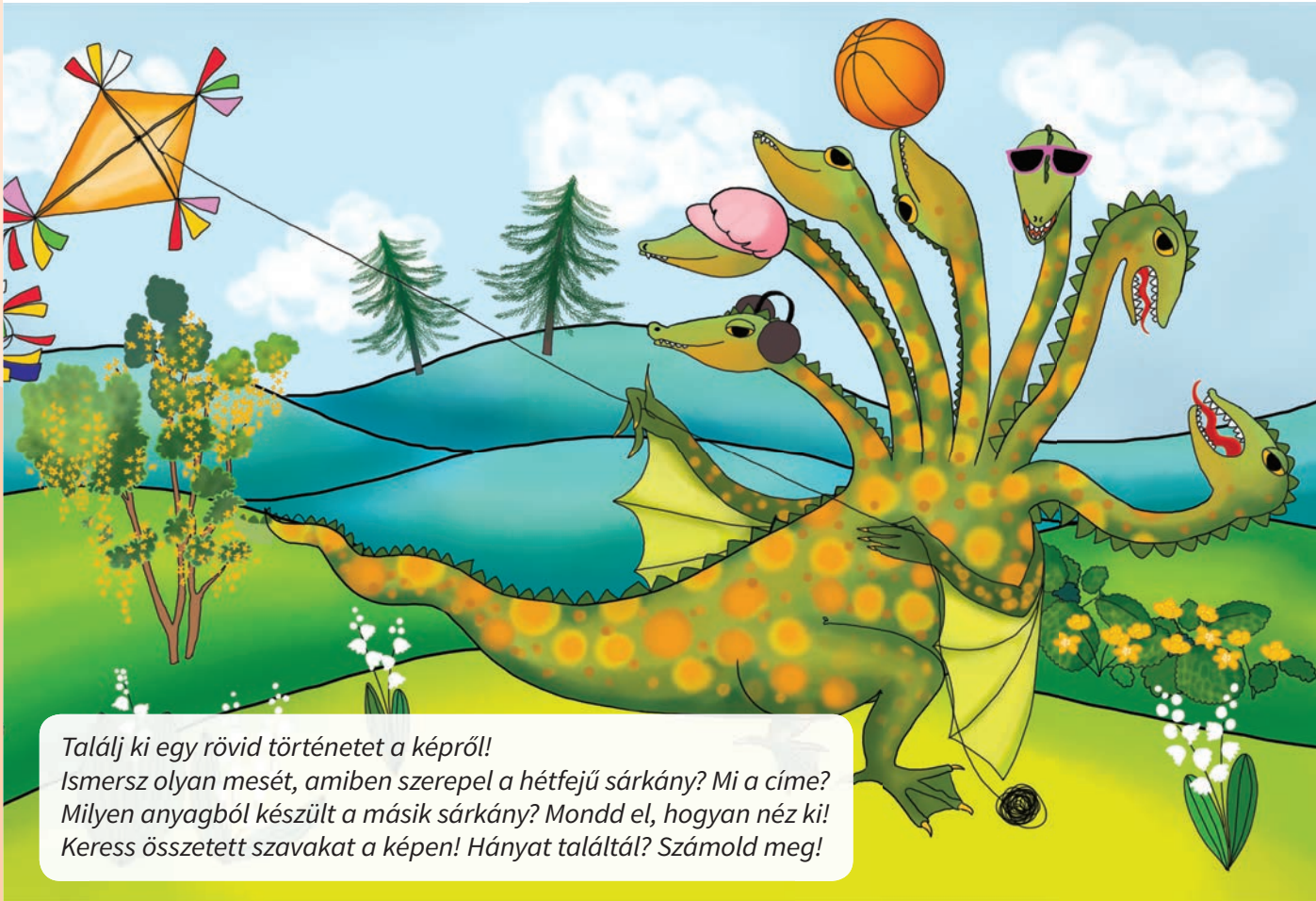

Két vagy több szó összekapcsolásával összetett szó keletkezik. Az összetett szó jelentése más vagy több, mint az őt alkotó szavaké. Az összetett szavakat mindig egybeírjuk.

VAS-ÚT, REND-ŐR, SZEM-ÜVEG

Az összetett szavak elválasztása

Találj ki egy rövid történetet a képről!
Ismersz olyan mesét, amiben szerepel a hétfejű sárkány? Mi a címe?
Milyen anyagból készült a másik sárkány? Mondd el, hogyan néz ki!
Keress összetett szavakat a képen! Hányat találtál? Számold meg!

1. Olvasd el a találós kérdést! Mi a megfejtés? Írd le!

- a) Karikázd be a találós kérdésben az összetett szavakat!
b) Hány értelmes szóra bonthatók a bekarikázott szavak? Jelöld az összetett szavakban a szavak határát álló egyenes vonallal!

Rokonaim a mesében hétfejűek, de engem senki sem hív hétfejűnek. Nádcsonom van, papírhúsom, farkam spárga. S szállok, mint a madár, melynek szél a szárnya.

2. Alkoss a bal és a jobb oldal szavaiból összetett szavakat! Kösd össze őket!

- a) Írd le az új szavakat egyben és szótagolva is!

vas apó

rend üveg

szem út

tél őr

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

3. Mondd ki a képek neveit úgy, hogy értelmes szót kapj! Írj le kettőt elválasztva!

4. Keresd meg az elválasztva leírt szavak párját! Színezd egyformára az összetartozó szókétyákat!

fel-e-mel tolltartó jégmező tízórai felemel tíz-ó - ra - i

jég - e - ső víz-e-sés toll-tar-tó jég-me-ző jégeső vízesés

a) Másold le a szótagolt szavakat!

5. Olvasd el a szóláncot! Mi a szabály? Magyarázd el!

a) Írd le a következő szót!

gyöngy-ha-lász □ ha-lász-há-ló □ há-ló-szo-ba

b) Alkoss nyilakkal minél hosszabb szóláncot a szókétyákon lévő összetett szavak felhasználásával!

c) Írd le a füzetedbe!

fagyöngy halászháló szobaszám gyöngyhalász hálószo

számtan óramutató színház tanóra mutatópálca

Az összetett szavakat az összetételt alkotó szavak határán választjuk el. Például: *vas-út, tíz-órai, rend-őr, szem-üveg*. Az összetett szavakat a többi lehetséges helyen a szótagolás szerint választjuk el.

CSÍKOS CSIKÓ

A magánhangzók időtartamának jelölése

Milyen állatokat látsz a képen? Hányat látsz belőlük?
Mi lehet a képen szereplő emberek foglalkozása?

1. Csíkos vagy csikós? Mondd ki! Karikázd be a nagy képen más-más színnel!

- a) Mi a hasonlóság és a különbség a két szó kiejtésében? Beszéljétek meg!
b) Kösd össze a szavakat a hozzájuk tartozó meghatározásokkal!

csíkos

Ló, szamár, zebra kicsinye.

csikós

Csikokkal mintáz.

csikó

Csikokkal, sávokkal mintázott.

Lovakkal foglalkozó pásztoreMBER.

csíkoz

- c) Magyarázd el más szavakkal az értelmüket!

2. A felső és az alsó sorban lévő szavak párt alkotnak. Magyarázd el, miért!

- a) Színezd ki a párokat azonos színnel!
b) Alkoss mondatokat is a szavakkal!

kar

bal

szél

kór

nyél

ver

hat

tör

írt

vér

nyel

kor

írt

hát

szel

bál

kár

tőr

3. Figyeld meg a betűket! Mondd ki a hangokat!

- a) Rövid vagy hosszú magánhangzóból találtál többet? Becsüld meg és írd le!
b) Számolással ellenőrizd magad! Írd le!
c) Írd le csoportosítva a magánhangzókat!

a, á, i, e, í, ó, ö, o, ő, u, ü, á, e, í, o, ú, ő, ú, a, á, í, e, í, ó, ő

rövid hosszú

Becslés: Rövid magánhangzók: _____

Számolás: Hosszú magánhangzók: _____

4. A népdalban három helyen lemaradt az ékezet. Pótold!

- a) Másold le a kijavított szavakat helyesen!

Lóra, csikós, lora,
Elszaladt a ménes!
Elszaladt a menes,
Csak egyedül maradt
A pányván a nyerges.

Nyergeljétek fel hát
Ezt a pici barnát,
Ezt a pici barnat,
Hadd ugratom által
A zavaros Tiszát.

Legelésző állat kikötésére
való hosszú kötél.

Együtt legeltetett lovak
nagyobb csoportja.

- b) Olvasd el a zölddel és pirossal írt mondatokat! Keresd meg a hozzájuk illő szavakat a népdalban! Húzd alá ugyanazzal a színnel!
c) Másold le a füzetedbe az első versszakot!

5. Fejezd be a mondatokat az alattuk lévő szavak egyikével!

Kivitte a füstöt a _____. Fájós fogat _____.
(huzat – húzat)

Mind a torta után _____. Elszaladt a _____.
(nyulunk – nyúlunk)

A magánhangzókat röviden vagy hosszan ejtjük. Ezt írásban is jelöljük. Sokszor a szó mást jelent, ha nem jól teszed ki az ékezeteket. Ezért ügyelj, hogy ne felejtse le őket (tör – tőr, keres – kérés).

A rövid magánhangzókat ékezet nélküli betűkkel jelöljük (a, e, o, u), illetve pontot vagy pontokat teszünk rájuk (i, ö, ü). A hosszú magánhangzókat jelölő betűkre egy (á, é, ó, ú, í) vagy két (ő, ű) vonást teszünk.

NONO, HÓGOLYÓ!

Az o, ó a szavakban és a szavak végén

Mit látsz a képen? Meséld el!
Eltalálja a hógolyó a hóember mellett álló férfit?
Mit gondolsz, hogyan folytatódhat a történet?
Keress a képen minél több o, ó hangot tartalmazó szót!

1. Olvasd el a két verset! Melyik szól inkább a nagy képről? Miért? Magyarázd el!

- Mely szavakban hallunk rövid o hangot? Karikázd be a betűket feketével!
- Mely szavak tartalmaznak hosszú ó hangot? Karikázd be a betűket kékkel!

Hógolyó

Hóembernél áll Jocó,
Róla készül a fotó.
Repül felé hógolyó,
nono, nem lesz ez így jó!

Hóembernél poroló,
Hullik reá a porhó.
Hideg van most, zimankó,
Kell a forró kakaó!

Tél

Itt a tél, a zimankó,
Fázik rigó és holló.
Befagy minden folyó, tó,
korcsolyázni volna jó!

A jégen most nagyon jó,
Forró tea kapható.
Domboldalról szánkókon
Csúszik le a sok lurkó.

Kóródi Bence

2. Csoportosítsd az első versikében található szavakat! Írd a megfelelő helyre!

o	o ó	ó
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

- a) Figyeld meg az o, ó hangot a szavak végén! Mit tapasztalsz?
 b) Melyik szó nem illik a sorba? Karikázd be!

3. Az alábbi szavakból kimaradtak a mássalhangzók. Melyik képhez tartoznak a hiányos szavak? Kösd össze a képekkel!

<input type="text" value="o"/> <input type="text" value="ó"/>		<input type="text" value="ó"/> <input type="text" value="ó"/>
<input type="text" value="o"/> <input type="text" value="o"/>		<input type="text" value="ó"/> <input type="text" value="o"/>
<input type="text" value="o"/> <input type="text" value="o"/> <input type="text" value="o"/> <input type="text" value="ó"/>		<input type="text" value="o"/> <input type="text" value="o"/> <input type="text" value="o"/>
		
		
		

4. Olvasd el a találós kérdést többször! Próbáld megjegyezni!

- a) Írd le emlékezetből a füzetedbe!
 b) Találd ki a megfejtést! Írd a vonalra!

Hullongó, szállingó,
 Markodban olvadó,
 Csillogó, ragyogó, nem dió.

Mi az?

Az ó hang a szavak végén mindig hosszú. Ez a más nyelvekből átvett szavakra is igaz, mint például *rádió, televízió, fotó, videó, mikró*. Két szavunk viselkedik másképp: a *no* és a *nono*. A szó végi hosszú ó-t írásban is jelöljük: *dió, ragyogó, ló, olvasó, jó*.

VÖDÖR, KENDŐ, FEDŐ, SÜTŐ

Az ö, ő a szavakban és a szavak végén

Hol készült a kép? Hol játszódnak az események?
Kié lehet a levetett cipő, amiben a kukta megbotlik?
Milyen ételek készülnek a képen látott konyhában?
Mondj a képről ö, ő hangot tartalmazó szavakat!

1 2 3
4

1. Keress a nagy képen olyan szavakat, amelyekben az ö, ő hangot hallod! Válogass a szavakból! Írd le csoportosítva!

a) Hosszú vagy rövid magánhangzók találhatóak a szavak végén? Írd át **kékkel** a szóvégi magánhangzókat!

ö	ő, ő	ó
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

2. Hogy hívják a nagy kép szereplőit? Adj nevet nekik!

a) Rakd sorba a betűket! Írd le a neveket!

G^o
g^r

e^o
e^b

R^z
R^s

öⁱ
ö^l

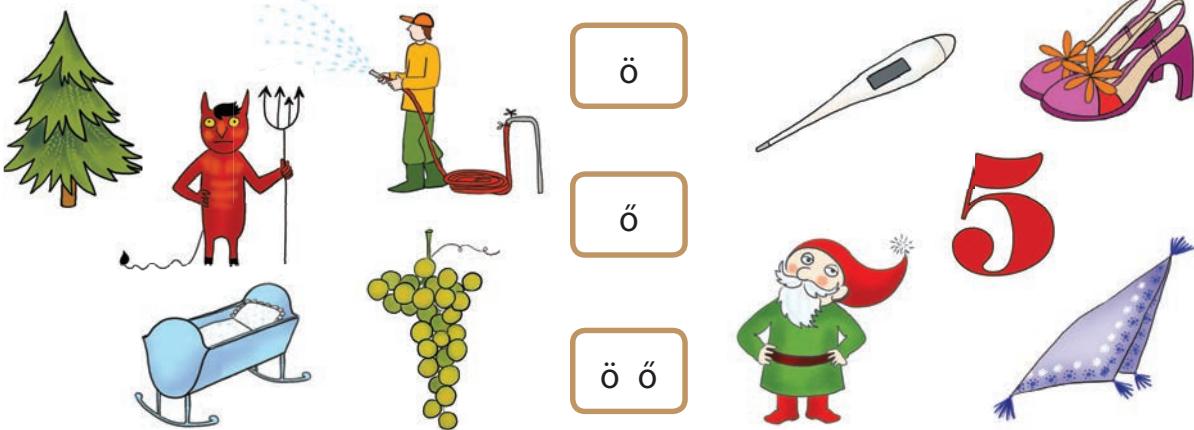
b) Keresd meg a nagy képen a szereplőket! Milyen tárgyak tartoznak hozzájuk?

c) Írd a nagy képre a név kezdőbetűjét! Rajzolj egy-egy tárgyat a nevek alá!

3. Melyik hangot hallod a kép nevét kiejtve? Kösd össze a képet a betűkártyával!

a) Mely szavak végén hallasz hosszú ó hangot? Karikázd be a képét!

b) Írd le a szavakat a füzetedbe!

4. Olvasd el a mondatokat! Válaszolj a találós kérdésekre egy szóval! Mondd ki a szót! Figyelj, hogy röviden vagy hosszan ejted-e az ö, ó hangokat! Írd le!

Páncélos állat. _____

Eső esik belőle. _____

Kisebb szikladarab. _____

Lombhullás ideje. _____

Az ö és ó betűkre mindig kell valamilyen ékezetet tennünk. A rövid ö hangot jelölő betűre két pontot, a hosszú ó-re két vonást teszünk. Az ó hang a szavak végén mindig hosszú: *Gergő, lő, kő, mérő.*

FALU ÉS FALÚ, HÚS ÉS HUSS!

Az u, ú a szavakban és a szavak végén

Milyen íze van a citromnak? Milyen falú a szoba? Mi van falon lévő képen?
Mit ábrázolnak a lapok? Mondd ki! Figyeld meg az u, ú hangokat!
Versenyeztek! Keressetek u vagy ú hangot tartalmazó szót a képen csoportban!
Melyik csoport talált többet?

1. Olvasd el a népköltést! Karikázd be benne a hónapok nevét! Takard le a verset! Sorold el emlékezetből a hónapokat úgy, ahogyan az évben követik egymást!

Hónapsoroló

Január elöl jár,
A nyomán február.
Március szántóvető,
Április neveltető.

Május szépen zöldellő,
Június nevelő,
Július érlelő,
Augusztus csépelő,

Szeptember gyümölcshozó,
Október borozó,
November télelő,
December pihenő.

2. Másold le a hónapokat évszakok szerint! Az őszi hónapokkal kezd!

a) Melyik hónap nevében hallasz u hangot? Húzd alá! Melyikben ú-t? Karikázd be!

3. Alkoss szavakat! Kösd össze színenként az összeillő szótagokat!

bú-

-gyú

á-

-csú

fa-

-lu

bor-

-nyu

da-

-jú

a-

-ru

a) Írd le a szavakat csoportosítva!

ú

u

b) Ellenőrizd a társad megoldását a szótagkártyák segítségével!

4. Olvasd el a szavakat! Melyik képhez kapcsolódik az értelmük? Kösd össze!

a) Miért? Magyarázd el!

tanul

megkondul

beborul

lebarnul

táru

gyógyul

b) Figyeld meg a szavak végét! Karikázd be az egyforma betűket!

c) Rövid *u* vagy hosszú *ú* szerepel a szavak végén? Mit figyeltél meg?

5. Olvasd el a szavakat! Színezd egyformára a szópárokat!

a) Alkoss mondatot a szópárok mindkét tagjával!

b) Beszéljétek meg a különbséget!

falu

hús

falú

ujj

huss

új

Az *u*, *ú* hang a szavak végén legtöbbször hosszú. A hosszú *ú*-t írásban ékezzettel jelöljük. Néhány szó végén rövid az *u*, például: *anyu*, *apu*, *áru*, *bábu*, *batyu*, *daru*, *falu*, *hamu*, *kapu*, *kenguru*, *saru*, *uccu*.

ÜRGE AZ ŰRBEN

Az ü, ű a szavakban és a szavak végén

Mit látsz a képen? Meséld el!
A képen látott állat neve ü-vel kezdődik. Felismered?
Mekkora állat az ürge? Mutasd meg a kezeiddel!
Ismersz másik verset, amiben szerepel az ürge?
Gyűjts a képről ü, ű hangot tartalmazó szavakat!

1. Hallgasd meg a verset! Kövesd a szemeddel!

- a) Húzd alá az ü, és karikázd be az ű hangot tartalmazó szavakat!
b) Olvasd fel a bejelölt szavakat!

Mese a repülő ürgéről

Volt egyszer egy szürke, fűrge
Hosszú bajszú öreg ürge
Hogyha sárkupacot látott
Előbb megállt, száját tátott
Aztán az a szürke, fűrge
Hosszú bajszú öreg ürge

Nadrágszárát jól feltúrte
Sárkupacot átrepülte
Letúrte a nadrágszárát
Becsukta a tátott száját
Hosszú bajszát megtörölte
Pihenni a fűbe ült le

Nézzétek csak!
Ez volt az a hosszú bajszú.
Szürke, fűrge
Nem is olyan öreg ürge
Aki a sárkupacot
Mint egy madár, átrepülte.

Kiss Dénes

- c) Válaszolj a kérdésekre a vers alapján! Ügyelj a mondat helyesírására!

Milyen állat szerepel a versben? _____ Sorolj fel a vers szereplőjére
jellemző három tulajdonságot! _____
Mit csinált az ürge az elé kerülő sárkupaccal? _____

2. Alkoss értelmes szókapcsolatokat a három oszlop szavaiból!

- Kösd össze az összetartozó szavakat! Rajzolj le közülük kettőt!
- Rövid ü-t vagy hosszú ű-t írunk az olvasott szavak végén? Figyeld meg!
- Karikázd be a szóvégi ű betűket!

lapos	nyelű	ház
hosszú	tetejű	seprű
szúrós	színű	kaktusz
szürke	tüskéjű	kesztyű

3. Olvasd el a szavakat! Válaszd ki a szavakhoz tartozó képeket! Karikázd be!

keserű

gömbölyű

könnyű

- a) Írd le a szókapcsolatokat!

- b) Válassz ki két szókapcsolatot! Alkoss mondatot velük!

4. Kösd össze a szópárokat! Figyeld meg a helyesírásukat!

- a) Írj velük mondatot is a füzetedbe!

fésű

hegedű

derű

köszörű

derül

köszörül

fésül

hegedül

Az *ü* és *ű* betűkre mindig kell valamilyen ékezetet tennünk. A rövid *ü* hangot jelölő betűre két pontot, a hosszú *ű*-re két vonást teszünk. Az *ű* hang a szavak végén legtöbbször hosszú: *köszörű*, *tű*, *gyönyörű*. Néhány szó végén rövid az *ü*: *eskü*, *menü*, *revü*, *süsü* stb.

MITŐL HÍZIK TÍZ CSÍZ, TÍZ PINTY?

Az *i, í* a szavakban és a szavak végén

Mit látsz a képen? Találj ki egy történetet!
Hogyan nevezzük a képen látható állatokat? Milyen más nevüket ismered?
Vajon mit mondhat a birkamama a kicsinyének?
Gyűjts szavakat a képről a következő kérdések alapján: Mi?, Mit csinál?, Milyen?
Mondj a képről olyan szavakat, amikben hallani az *i* vagy *í* hangokat!

1. Olvasd el a verset!

- Húzd alá az *i* vagy *í* hangot tartalmazó szavakat! Olvasd fel őket!
- Kösd össze az aláhúzott szavakat a megfelelő betűvel!
- Karikázd be rövid *i* és hosszú *í*-t is tartalmazó szavakat!

Birka-irka

Szomorú a birka,
mert üres az irka.
Azért béget, azért sír-rí,
mivel fogja teleírni.

Majd csak teleírja
irkáját a birka,
tele azzal, amit ismer,
a nagy bével meg a kissel.

Kányádi Sándor

2. Mivel írja tele a birka az irkáját?

- Készítsd el a birka-irkát a vers alapján!

3. Olvasd el a verset figyelmesen! Utána takard le!

a) Mondd ki a képek neveit! Melyikről olvastál a versben? Színezd ki!

b) Miből volt tíz darab a versben? Sorold fel írásban!

Csipegető

Kis csíz,	Itt is	Rizs is!
Mit sírsz?	friss víz,	Így víg
Kis pinty,	friss víz	tíz csíz,
mit sírsz?	s tíz	tíz pinty
Mit rísz,	kis rizs!	bíbic!
bíbic?	Rizs is?	Hízik?
		Hízik!

Szepesi Attila

c) Mondd tollba a társadnak az alábbi szavakat! Utána cseréljete!

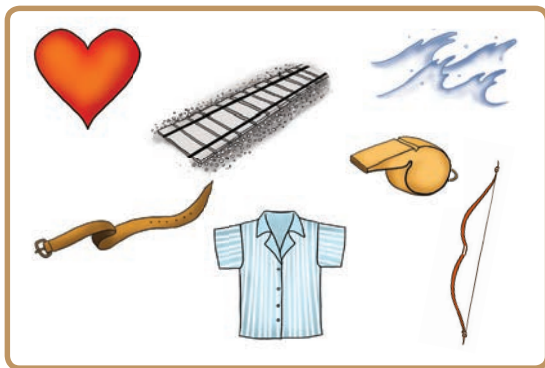
ínycsiklandó, színű, kerítés, csíkos, díszít, tejszín, íz, tízórai, hirtelen, puli

4. Nézd meg a keretekben lévő képeket! Mondd ki a nevüket!

a) Melyik szóban rövid az i hang? Karikázd be kékkel!

b) Melyikben hosszú az í hang? Karikázd be pirossal!

c) Keretenként nézd meg a képeket újra! Melyik nem illik a többi közé? Írd le!

d) Írd le a képek nevét a füzetedbe!

5. Figyeld meg a két szópárt! Folytasd a sort a minta szerint!

tíz – tízet, szív – _____

víz – vizet, híd – _____

Az *i*, *í* hang a szavak végén legtöbbször rövid: *kocsi, kifli, bácsi, néni, kicsi, nini; Peti, Mari*. A rövid *i*-t írásban egy ponttal, a hosszú *í*-t egy vonással jelöljük. Néhány szó végén hosszú az *í*, például: *sí, rí, gyí*.

SZÁLL VAGY SZÁL?

A mássalhangzók időtartamának jelölése

Mi történik a képen? Meséld el!

Hányféle jelmezt látsz a képen? Számold meg! Sorold fel!

Te milyen jelmezbe öltöznél szívesen? Meséld el osztálytársaidnak!

Gyűjts a képről először mássalhangzóval, majd magánhangzóval kezdődő szavakat!

Keress olyan szavakat a képről, melyekben hosszan hallod a mássalhangzót!

1. Olvasd fel a szavakat! Ügyelj a helyes kiejtésre!

alatt

fölött

előtt

mögött

mellett

a) Hol ejteted hosszan a mássalhangzókat? Karikázd be a betűjüket!

b) Hogyan jelöljük a hosszú mássalhangzókat írásban? Beszéljétek meg!

c) Alkoss mondatokat a felsorolt szavakkal a nagy képről!

2. Mondd ki a szavakat! Kösd össze őket a hozzájuk illő képekkel!

a) Karikázd be azonos színnel azokat a szavakat, amelyek csak egy mássalhangzó hosszúságában különböznek!

b) Mondjatok mondatot a társaddal a szópárok minden tagjával!

kasza

szál

kassza

száll

tol

toll

3. Keresd meg, és húzd alá a versben a hosszú mássalhangzót tartalmazó szavakat!

- a) Csoportosítsd az aláhúzott szavakban a hosszú mássalhangzót jelölő betűket!
b) Karikázd be az egyjegyű betűket kékkel, a kétjegyűeket pirossal!
c) Írd le a füzetedbe a csoportokat!

Itt a farsang, mulatozzunk,
Jelmezbálban így bulizzunk.
Legyen köztünk csillag, szellem,
Pöttyös bogár, dinnye jelmez.

Igyunk meggylét szívószállal,
Együnk fánkot két nagy tállal.
Táncoljunk is, vigadozzunk,
Jelmezbálban így mulassunk.

Kóródi Bence

4. Melyik szó hiányzik a mondatokból? Húzd alá a zárójelbe tett szavak közül!

- a) Írd le a mondatokat a füzetedbe!
b) Alkoss mondatot az ide nem illő szóval is!

Éles, mint a (*kassza* – *kasza*).
Ki mint (*vett* – *vet*), úgy arat.

Úgy él, mint (*hal* – *hall*) a vízben.
Egy – megérett a (*megy* – *meggy*).

5. Hosszú vagy rövid mássalhangzó hiányzik a szavakból? Egészítsd ki a szavakat a felettük levő betűk valamelyikével! Alkoss szabályt a társaddal!

b – bb

cs – ccs

sz – ssz

p – pp

lo _____an

to _____og

szi _____en

rö _____ül

cso _____og

lo _____an

szu _____an

cse _____en

lo _____og

lo _____og

szi _____eg

rö _____en

cso _____an

to _____an

szu _____og

cse _____eg

6. Figyeld meg az elválasztott szót! Válassz ki az előző feladat szóoszlopaiból kétjegyű betűvel írt hasonló szavakat! Folytasd a sort!

locs-csan,

A hosszú mássalhangzókat írásban másképp jelöljük, mint a hosszú magánhangzókat. Ha hosszú mássalhangzót ejtünk, az egyjegyű betűt megkettőzzük. Az egyszerűség kedvéért a kétjegyű betűknek csak az első jegyét kettőzzük, például: *ssz*, *ccs*, *ggy*. Elválasztáskor azonban a kétjegyű betűnek mindkét jegyét megtartjuk, például: *sz-sz*, *cs-cs*, *gy-gy*.

OROSZLÁ-NOK VAGY OROSZLÁN|OK

A szótó, a toldalék és a szótagolás

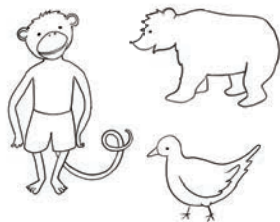

Milyen állatok szerepelnek a képen?
Mit tudtok a képen látott állatokról?
Gyűjtsétek össze csoportmunkában!
Mit eszik az oroszlán? Mit eszik a papagáj?
Mivel játszik a majom? Beszélj meg a pároddal!

1. Olvasd el a verset! Miről olvastál? Mondd el emlékezetből!

a) Mely állatokról és tárgyairól olvastál? Színezd ki!

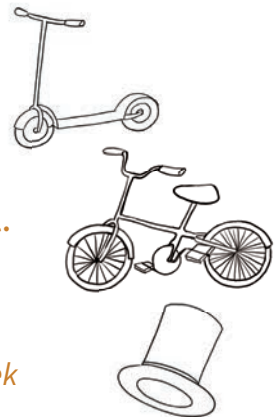

Cirkuszi maci

A majom egy piros színű biciklivel dülöngél,
A zöld papagáj sem hiányzik, a kormányon üldögél.

A bűvészek kalapjából galambok elröpülnek,
A szelídített oroszlánok bátran felhördülnek.

Sántha Balázs, részletek

2. Hasonlítsd össze az egymás alatt lévő szavakat!

bicikli

kormány

kalap

oroszlán

biciklivel

kormányon

kalapjából

oroszlánok

a) Miben azonosak? Karikázd be! Amit így jelöltél, az a szótó.

b) Miben térnek el? Válaszd le álló egyenes vonallal! A szó töve után áll a hozzátoldott rész. Ez a toldalék.

3. Melyik állatról szól az alábbi leírás? Keresd meg a nagy képen!

Gyakran emlegetik úgy ezt az állatot, hogy ő az állatok királya. A szárazföldi macskaféle ragadozók közül a legnagyobb. A hím nyakát sötétbarna sörény veszi körül. A lábai nagyon erősek. Főleg antilopokra és zebbrákra vadászik.

a) Válaszolj a kérdésekre szótagolva! Utána karikázd be bennük a toldalékokat!

b) Miért különbözhet a szótagolás és a szótő helye? Beszéljétek meg!

Hogyan emlegetik?

Mijét veszi körül sötétbarna sörény?

Milyen prédákra vadászik?

4. Olvasd el a mondatokat! Melyik szó illik bele? Karikázd be! Miért?

Nagyon szeretem az **állat.** Nekem is van egy **kutyám.** **Artúrnak** hívják.
állatokat. **kutya.** **Artúr**

5. Melyik toldalék hiányzik a szavakból? Húzd oda a megfelelő toldalékkártyát! Írd le a füzetedbe a mondatokat!

Tegnap a szüleim- kaptam két

cirkuszjegy-. Nagyon örül- az

ajándék-. Holnap 3-

elmegy- a cirkusz- Kati-.

-ba -kor
-et
-ünk -val
-től
-nak -tem

6. Beszélj meg a társaddal, hogy ma miről tanultatok!

A szavak a mondaton, szövegen belül toldalékokat kaphatnak. A szavak így kapcsolódnak értelmileg egymáshoz. Így válik a mondat is értelmessé. A toldalékos szavakat szótőre és toldalékokra bonthatjuk (*nyak|át, állat|ok*). A toldalékok azonban önmagukban nem értelmesek. Nem számítanak külön szónak. A szótagolás szerint választjuk el őket (*nya-kát, álla-tok*).

TOLDALÉKKAL VAGY ANÉLKÜL

A toldalékok szerepe

Mit látsz a képen? Mondd el!
Hányféle állat szerepel a képen? Sorold fel!
Mi a képen látható ember foglalkozása?
Mely meséből ismerősek a kép szereplői? Meséld el!
Mit láttak meg a kiskacsák?
Kik látták meg a folyót?
Honnan látták meg a kiskacsák a folyót?
Hogyan kiáltoztak a kiskacsák?

1. Olvasd el az írást a bal és a jobb oldalon!

- a) Karikázd be azokat a szavakat, amelyek mindkét oszlopban szerepelnek!
b) Figyeld meg a különbséget az azonos szavak között! Mit tapasztalsz?

kiskacsák, halak, vadász, – Mik vannak a képen?

róka, erdő, folyó – Kiskacsák. Halak. Vadász. Róka, erdő, folyó.

- c) A szavakat felsoroló oszlopot jelöld Sz, a mondatokból állót M betűvel!
d) Miért döntöttél így? Magyarázd el!

2. Olvasd el a szavakat és az alattuk levő mondatokat!

- a) Melyik az a mondat, amelyiket csak ezekből a szavakból alkottunk? Húzd alá!

a kiskacsa az erdő meglát a folyó és öröm kiáltozik

A kiskacsák az erdő mellett meglátták a folyót, és örömeükben kiáltozni kezdtek.

A kiskacsák a hatalmas erdőben meglátták a széles folyót, és örömeükben kiáltoztak.

A kiskacsák meglátták a sebes folyót, és örömmel kiáltoztak.

A kiskacsák az erdőből meglátták a folyót, és örömmel kiáltoztak.

3. Olvasd el a mondatot! Ellenőrizd a 2. feladat megoldását!

a) Kösd össze a mondatot alkotó, színes betűvel írt szavakat a kérdésekkel!

A **kiskacsák** az **erdőből** **meglátták** a **folyót**, és **örömmel** **kiáltoztak**.

Mit csináltak?

Mik?

Hogyan?

Mit?

Honnan?

4. Az alábbi szó párok egyik tagját az előző feladat mondatából emeltük ki. Melyiket? Húzd alá!

a) Bontsd szótőre és a toldalékra a toldalékos szavakat álló egyenes vonallal!

erdő

erdőből

folyó

folyót

öröm

örömmel

5. Bontsd szavakra a betűhalmazt!

a) Írd le a szavakat csoportosítva!

b) A toldalékos szavak oszlopában válaszd le a toldalékokat álló egyenes vonallal!

avadászlesböllátjaarókatazerdőben

Toldalékos szavak

Toldalék nélküli szavak

c) Írd le a mondatot! Ügyelj a helyesíráásra!

6. Ellenőrizd az előző feladat megoldását a társaddal!

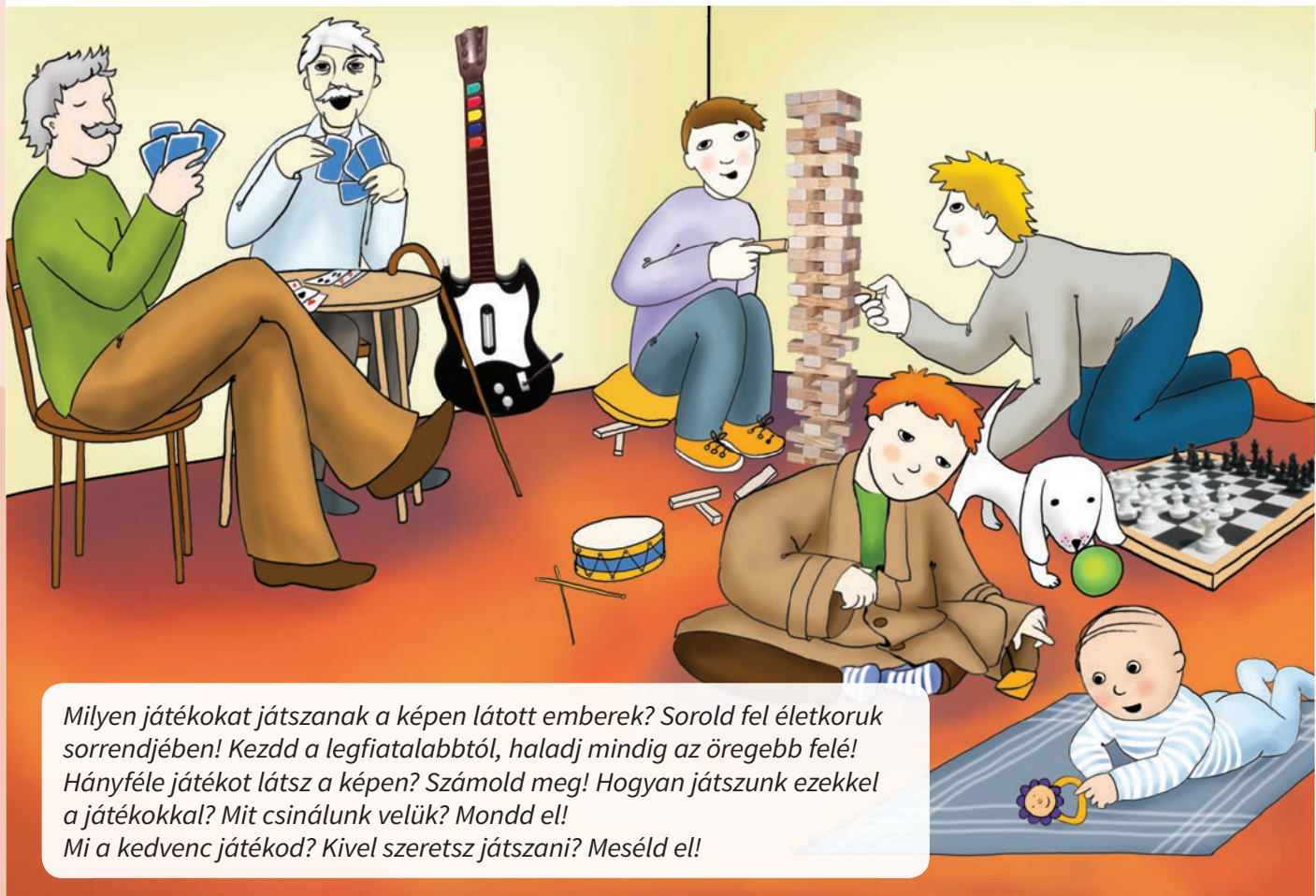

Mondatainkban a szavak vagy toldalékkal, vagy toldalék nélkül szerepelnek. A toldalékok segítségével tudunk értelmes mondatokat alkotni. A szótő megkeresése segít a szó megértésében és a toldalékos alak helyesírásában is.

NEM SZORÍTJA A KABÁTJA

A *tj*, *tyj* hangkapcsolatok ejtése és írása

Milyen játékokat játszanak a képen látott emberek? Sorold fel életkoruk sorrendjében! Kezdd a legfiatalabbtól, haladj mindig az öregebb felé! Hányféle játékot látsz a képen? Számold meg! Hogyan játszunk ezekkel a játékokkal? Mit csinálunk velük? Mondd el! Mi a kedvenc játékod? Kivel szeretsz játszani? Meséld el!

1. Olvasd fel a verset! Ügyelj a kiejtésre!

- a) Karikázd be a szavakban a *t* és *j* betűk találkozását!
b) Milyen hangot ejtünk ott? Mondd ki!

Tyuk-tyük vers

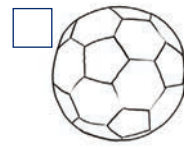
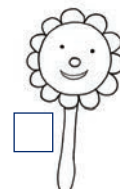
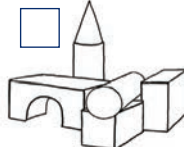
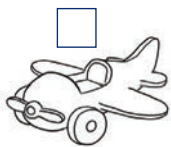
Hozz nekünk egy pörgettyűt
– pár percig majd pörgetjük –,
búgó hangú bűgattyút,
– s éjjel-nappal bűgattyuk.

Hozz öt pöttöm pattantyút
– negyven napig pattantjuk –,
hatvan hörgő herkentyút,
– s állandóan serkentjük.

Krecsmáry László, részlet

2. Hogyan játszunk velük? Számold be a játékokat a szavak száma szerint!

- a) Melyik játék szerepelt a nagy képen? Színezd ki!

- 1) pörgetjük 2) röptetjük 3) építjük 4) kiosztjuk 5) gurítjuk 6) csörgetjük

3. Keresd meg az előző feladat szavainak tövét! Jelöld álló egyenes vonallal a szótő és a toldalék határát a szavakban!

- a) Milyen betűre végződnek a szótövek? Milyennel kezdődnek a toldalékok?
- b) Hogyan mondjuk ki mégis a szavakat? Beszéljétek meg!

4. Mit látsz a képeken? Sorold fel!

- a) Kösd össze az összes képet a szóhoz illő toldalékkal!
- b) Mondd ki a toldalékos szavakat! Írd is le!
- c) Figyeld meg a kiejtett hang és a leírt betűk közötti különbséget!

-ja

-je

d) Válassz ki két szót! Alkoss velük mondatot!

5. Melyik szó hiányzik a szólásokból? Írd be a hiányzó szavakat!

- a) Mit jelentenek a szólások? Mutogassátok el a társaddal!
- b) Beszéljétek meg, hogyan tudnátok mondani egy szóval a szólások jelentését!

ellátja

itatja

hajtja

lógatja

_____ a lábát.

_____ az egereket.

Nyugalomra _____ a fejét.

_____ a baját.

A *t* vagy *ty* és a *j* betűk találkozásakor a betűket írásban megtartjuk: *csontja*, *bátyja*. Kiejtéskor azonban ezek helyett a betűk helyett rövid *ty* (*bontja*) vagy hosszú *tty* (*látja*) hangot ejtünk.

NE ADJUK FEL!

A *dj*, *gyj* hangkapcsolatok ejtése és írása

Mit csinálnak éppen a kép szereplői? Alkoss mondatokat!
Sorold fel a képen látható tárgyakat!
Melyik tárgy kié lehet? Nevezd meg így: a lány macskája, a szomszéd néni padja stb.
Hová utazhat a család? Sorolj fel néhány városnevet!
Te merre jártál már az országban? Meséld el társaidnak!

1. Mit látsz a képeken? Keresd meg a nagy képen a képrészleteket! Mondd el, hol helyezkednek el a nagy képen!

a) Kihez tartoznak a tárgyak? Mondd ki! Folytasd a sort írásban a füzetedben!

anya komódja,
a cica plédje

2. Olvasd el a szavakat! Alkoss mondatokat a szavakkal a nagy képről!

odaadja megragadja bőröndjeik családja szidja kardja
megtámadja szomszédjuk plédje rúdja komódja mondja

a) Jelöld álló egyenes vonallal a szótövek és a toldalékok határát!

b) Karikázd be a szótó utolsó és a toldalék első betűjét!

c) Milyen hangot hallasz a bekarikázott betűk kiejtésékor? Beszéljétek meg!

3. Melyik szó nem illik a többi közé a szóoszlopokban? Húzd át!

a) Jelöld álló egyenes vonallal a szótó és a toldalék határát a szavakban!

hagyja	tudja	nagyja	eladja	fogyjon
nagyja	tudja	nagyja	eladja	fogyjon
hagyja	tudjuk	nagyja	eladja	fagyjon
hagyja	tudja	hagyja	feladja	fogyjon
hagyja	tudja	nagyja	eladja	fogyjon

4. Olvasd el a szavakat a színes betűvel írt szótól a megadott irányok szerint!

a) Színezd ki a már elolvasott szavakat!

b) Írd is le a szavakat sorban a füzetedbe!

adjon	hagyjuk	toldja	fogyjon
kapkodjunk	támadja	hagyják	nagyját
fogadják	tagadják	bolondja	fedje
hagyja	engedjék	tudjon	adja

5. Tagold szavakra a mondatokat álló egyenes vonallal! Olvasd el hangosan!

a) Mely szavakat ejtjük ki másképpen, mint ahogyan írjuk? Karikázd be!

b) Másold le a legtöbb szóból álló mondatot a füzetedbe!

6. Másold be a szókérttyákon lévő szavakat a megfelelő mondatokba!

a) Írd le a kiegészített mondatokat a füzetedbe!

Ákos _____ a nehéz kosarat a fáról.
 A postás _____ a címzettnek a levelet.
 A kifáradt futó _____ a küzdelmet.
 A nagypapa _____ zöldséget a piacon.

- feladja
- leadja
- eladja
- átadja

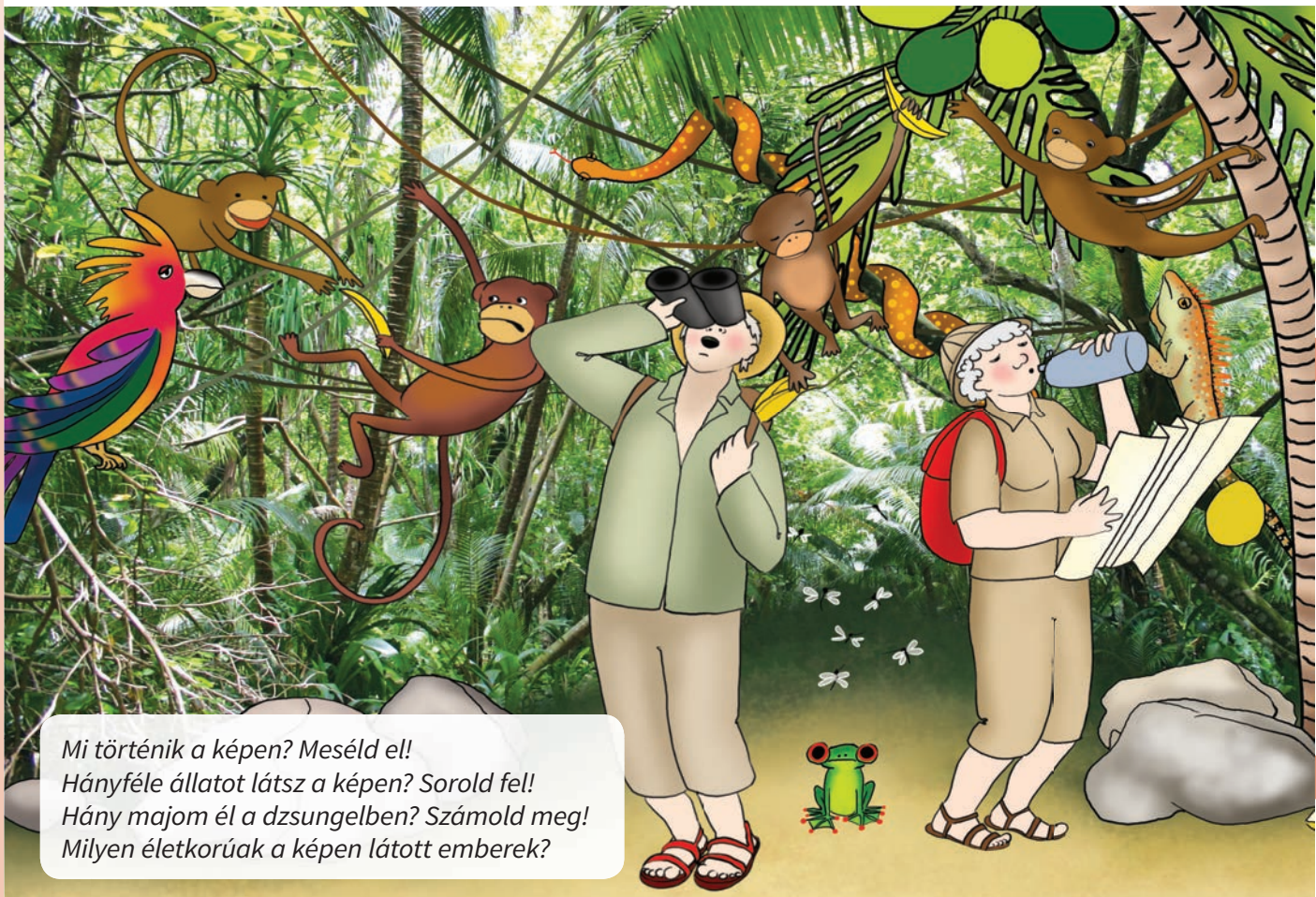

A *dj* és a *gyj* betűk találkozását írásban megtartjuk. Kiejtéskor azonban ezek helyett a betűk helyett rövid (például *bőröndje*, *toldja*) vagy hosszú *gy* hangot ejtünk: *padja*, *adja*; *fogyjon*, *hagyja*.

A BANÁNJA BÁNJA

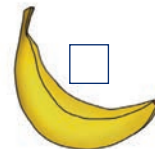
A *nj*, *nyj* hangkapcsolatok ejtése és írása

Mi történik a képen? Meséld el!
Hányféle állatot látsz a képen? Sorold fel!
Hány majom él a dzsungelben? Számold meg!
Milyen életkorúak a képen látott emberek?

1. Mire gondoltunk? Olvasd el a mondatokat! Keresd meg a nagy képen a válaszokat! Utána írd a mondatok számát a megfelelő kis képhez!

1. Két majom húzza-**vonja**.

2. Vigyázz, nehogy a fejedre **zuhanjon**!

3. Nagy melegben minden ember ezt **kívánja**.

a) Mondd ki a színes betűs szavakat! Karikázd be a hosszú mássalhangzó helyén lévő betűkapcsolatot!

b) Válaszd le a toldalékot álló egyenes vonallal! Mit tapasztalsz? Beszéljétek meg!

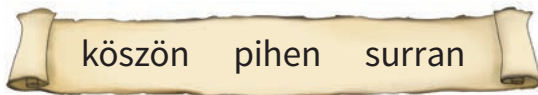
2. Mondd ki az alábbi szavakat! Figyeld meg az írás és az ejtés közti különbséget!

a) Írd le betűrendben a szavakat!

b) Válaszd le a leírt szóalakokban a toldalékokat!

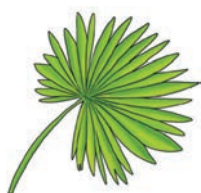
rohanj, bánja, huppanj, lehunyja

3. Segíts elkészíteni a dzsungeltúra szabályait! A mondatokból hiányzó szavakról lekoptak a toldalékok. Pótold a mondatokban a szavakat a toldalékkal együtt!

Ha nagyon elfáradtál, _____ meg egy hús fa árnyékában!
Amikor idegen túrázókkal találkozol, akkor _____ hangosan!
_____ be a legközelebbi bokorba, ha nagy testű állat közeledik feléd!

4. Rendezd a betűket értelmes szavakká! Utána tedd a megfelelő toldalékot a szavakhoz! Írd le a szavakat csoportosítva!

tlipáun
kainb
nziben
ödnbö
abnán

-ja

-je

a) Olvasd fel hangosan a toldalékkal ellátott szavakat! Figyelj a helyes kiejtésre!

5. Bontsd szavakra a betűsort! Karikázd be a szavakat! Írd is le!

a) Válaszd le a toldalékot a leírt szavakról álló egyenes vonallal!
b) Keresd meg a kakukktojást! Húzd alá!

kenjekoppanjonkönnyeshunyjabánjahányja

c) Alkoss a szavakkal rövid mondatokat szóban! Egy mondatot mondj tollba a társadnak! Utána cseréljetek!

6. Olvasd fel a mondatot gyors tempóban kétszer egymás után!

Anna *anyja* gyakran mondja, hogy az állatokkal *bánj* szeretettel!

a) Figyeld meg a színes betűk ejtését! Melyiket ejtetted rövid ny hanggal? Karikázd be!
b) Csukd be a könyved! Írd le a két szót emlékezetből a füzetedbe!

A *n* vagy *ny* és a *j* betűk találkozásakor a betűket írásban megtartjuk: *tulipánja*, *kívánja*; *anyja*, *hányja*. Kiejtéskor azonban ezek helyett a betűk helyett legtöbbször hosszú *nny* vagy rövid *ny* hangot ejtünk.

GÓLYÁK GÓLYABÁLJA

A *lj*, *llj* hangkapcsolatok ejtése és írása

Milyen állatok a kép szereplői? Mondd ki a nevüket!
Hol élnek a gólyák? Melyik évszakban érkeznek meg hazánkba? Meddig maradnak?
Hogyan néz ki egy gólya? Mondd el a kép alapján, hogy milyennek látod!

1. Meséj egy történetet a nagy képről! Szerepeljenek benne ezek a szavak:

gólyabál kelepjeltek repülj eljönnek éljen

2. Karikázd be a vers szavaiban az *lj*, *llj* betűkapcsolatokat!

a) Olvasd fel hangosan ezeket a szavakat! Mit veszel észre a *l* és a *j* ejtésekor?

Gólyák gólyabálja

Gólyának mind szóljatok,
Gólyabál lesz, nem titok.
A hírt le ne nyeljétek,
Fennen kelepjelétek:

Próbálj ruhát, ünneplőt,
Illjék rád, a bál eljő!
Gólyanép most vasaljon,
Ne fészkében hasaljon!

Fészkalja üljön most,
Szállj a bálba, repülj, hopp!
Holnap használj porrongyot,
Most falj békaporontyot!

Állj fel, várni ne kelljen,
Gólyanép tánkra keljen!
Jól jár, most van a bálja,
„Éljen!” – ezt kiabálja!

Kóródi Bence

b) Írd le az *lj*-t vagy *llj*-t tartalmazó szavakat emlékezetből a füzetedbe!

3. Olvasd el az első versszak bekarikázott szavait magadban többször!

a) Írd le a szavakat emlékezetből!

b) Ellenőrizd a munkádat a könyv alapján! Hány szót sikerült hibátlanul leírnod?

4. Olvasd fel a képekhez tartozó mondatokat! Ügyelj a szavak helyes ejtésére!

a) Mely szavakat ejtünk másképpen, mint ahogyan leírjuk? Karikázd be!

b) Melyik mondat illik a képhez? Húzd alá!

A lépcső aljáról öt lépéssel feljuthatsz a tetejére.
A lépcső aljáról hat lépéssel feljuthatsz a tetejére.
A lépcső aljáról négy lépéssel feljuthatsz a tetejére.

Juli balján sétál a bátyja.
Juli balján sétál az anyukája.

Lajos a kék autó után tolja a pirosat.
Lajos a piros autó után tolja a kéket.

5. Olvasd fel hangosan a szavakat!

a) Karikázd be azokat, amelyekben *lj*-t is ejthetnél a hosszú *jj* hang helyett?

b) Mi lehet az oka? Beszéljétek meg!

álljatok	feljut	daljáték	rajzolj
éljen	féljetelek	hajolj	eljegesedik
eljár	teljes	feljegyez	töröljétek

6. Melyik mondatból hiányoznak a szavak? Kösd össze a mondatokat a szókérdőártyákon szereplő szavakkal! Utána másold le a kiegészített mondatokat a füzetedbe!

Társaságban ne az idegenekre!

Amikor kérdeznek, röviden, érthetően!

Mozgó jármű ablakán ne ki!

Ne butaságot!

hajolj

felelj

csinálj

bámulj

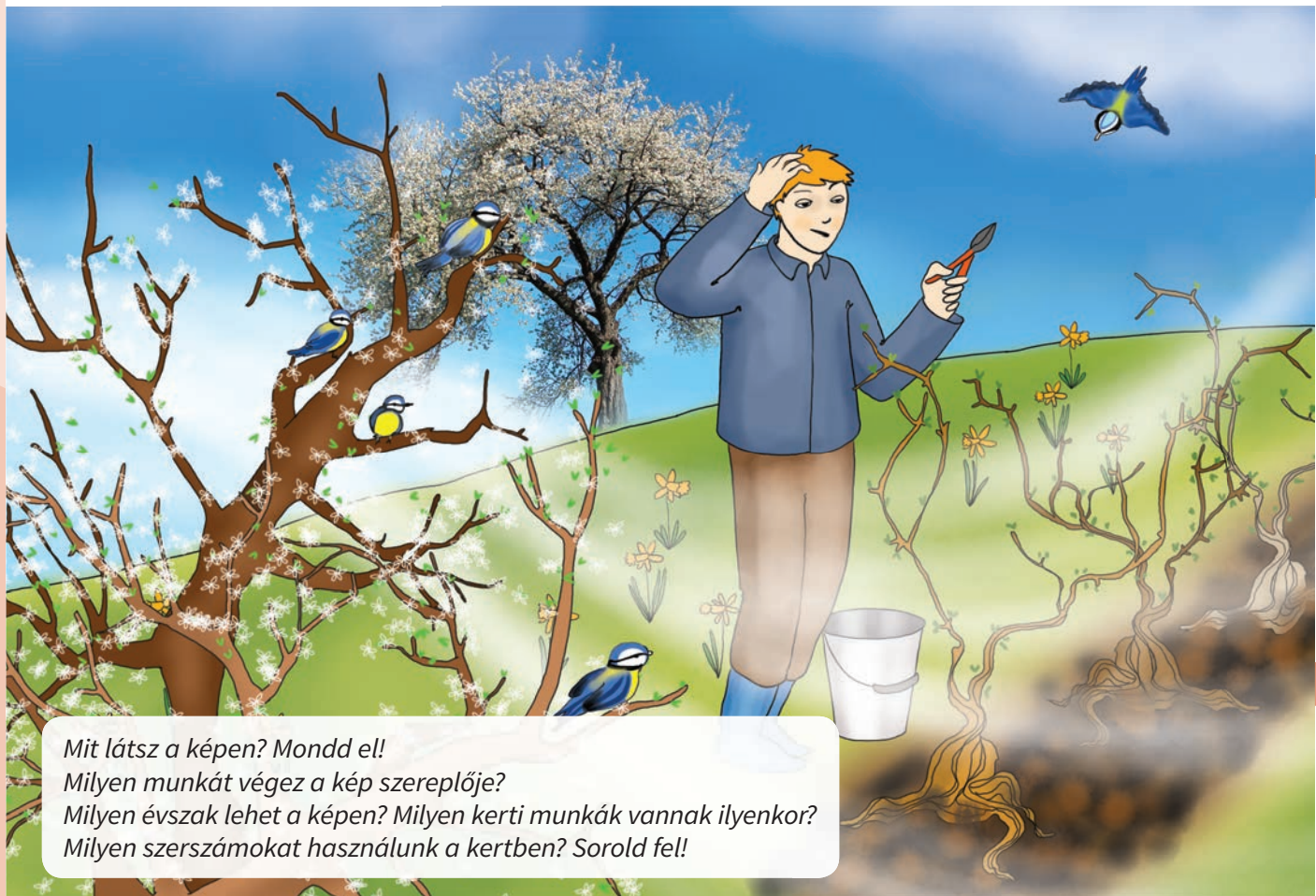

A toldalékos szavakban a *lj*, *llj* helyett rövid vagy hosszú *j* hang lesz: *féljetelek*, *hajolj*; *illjék*, *hallja*. Röviden akkor ejtjük a hangot, ha mellette még egy mássalhangzó áll: *hajolj le*, *repülj fel*. Az összetett szavakban a *lj* ejtésben is megmaradhat: *feljegyez*, *daljáték*. Ellenőrzéskor segít a szótő és a toldalék szétválasztása (*fél|j*, *hajol|j*).

EGYSZER, ÖTSZÖR, HATSZOR, HÉTSZER

A tsz, dsz, gysz hangkapcsolatok ejtése és írása

Mit látsz a képen? Mondd el!
Milyen munkát végez a kép szereplője?
Milyen évszak lehet a képen? Milyen kerti munkák vannak ilyenkor?
Milyen szerszámokat használunk a kertben? Sorold fel!

1. Olvasd fel a nyelvtörőt! Mely szavak képét találd meg a nagy képen is? Húzd alá!

a) Keresd meg a tsz, dsz, gysz betűkapcsolatokat a vers szavaiban! Karikázd be!

Kikukkanthatsz egyszer-kétszer,
De a metszést ne kezd még el!
Metsző szélben nem siethetsz –
Kapkodsz, de még ma sem metszhetsz.

Nem fagysz meg, ha figyelsz addig,
Míg madárdal nem hallatsz.
Szól a cinke: kertbe mehetsz,
Metszőollót elővehetsz.

Bognár Gusztáv

b) Mondd ki a szavakat! Mit tapasztalsz? Beszéljétek meg!

2. Olvasd el a szavakat! Melyik szó szerepel a fenti versben? Húzd alá a szósorban!

metszhetsz metszést siethetsz metszők futhatsz kaphatsz
metszhet kapkodsz hallatsszon kipukkanhatsz hallatszik játsz
látszik elővehetsz játsszál kikukkanhatsz metszet játszunk

a) A szavak mely betűit ejtjük másképp, mint ahogyan leírjuk? Karikázd be!

3. Mely magánhangzók hiányoznak a szavakból? Egészítsd ki a szavakat a hiányzó magánhangzók betűivel!

- a) Olvasd el a szavakat! Milyen hangot hallasz a szavak végén? Mondd ki!
b) Írd le a szavakat betűrendben a füzetedbe!

□dsz, v□gysz, l□tsz, h□gysz, eng□dsz, n□z□g□tsz

4. Kösd össze a számokat a megfelelő toldalékkal!

a) Mondd ki a szavakat gyorsan! Figyeld meg a szótő és a toldalék határán hallható hangot!

b) Melyik nem illik a sorba? Miért? Karikázd be!

c) Írd le a toldalékos szavakat csökkenő számsorrendben!

1 2 3 -szor

4 5 6 -szer

7 8 9 -ször

5. Mit látsz a képeken? Válaszolj -szer szóval végződő szavakkal! Írd le!

? + szer

? + szer

? + szer

6. Olvasd el hangosan a szavakat! Figyelj a helyes kiejtésre!

a) Melyik szó fordul elő kétszer a szóhalmazban? Karikázd be!

b) Beszéljétek meg a szó jelentését!

HITETSZ HALLATSZOTT MEHETSZ OSZTHATSZ METSZET LÁTSZAT
ADSZ MEGMOZGATSZ VÁGYSZ LÁTSZAT VESZTHETSZ

7. Mit jelentenek a következő szavak? Magyarázd el az értelmüket!

Mit csinálsz akkor, amikor...

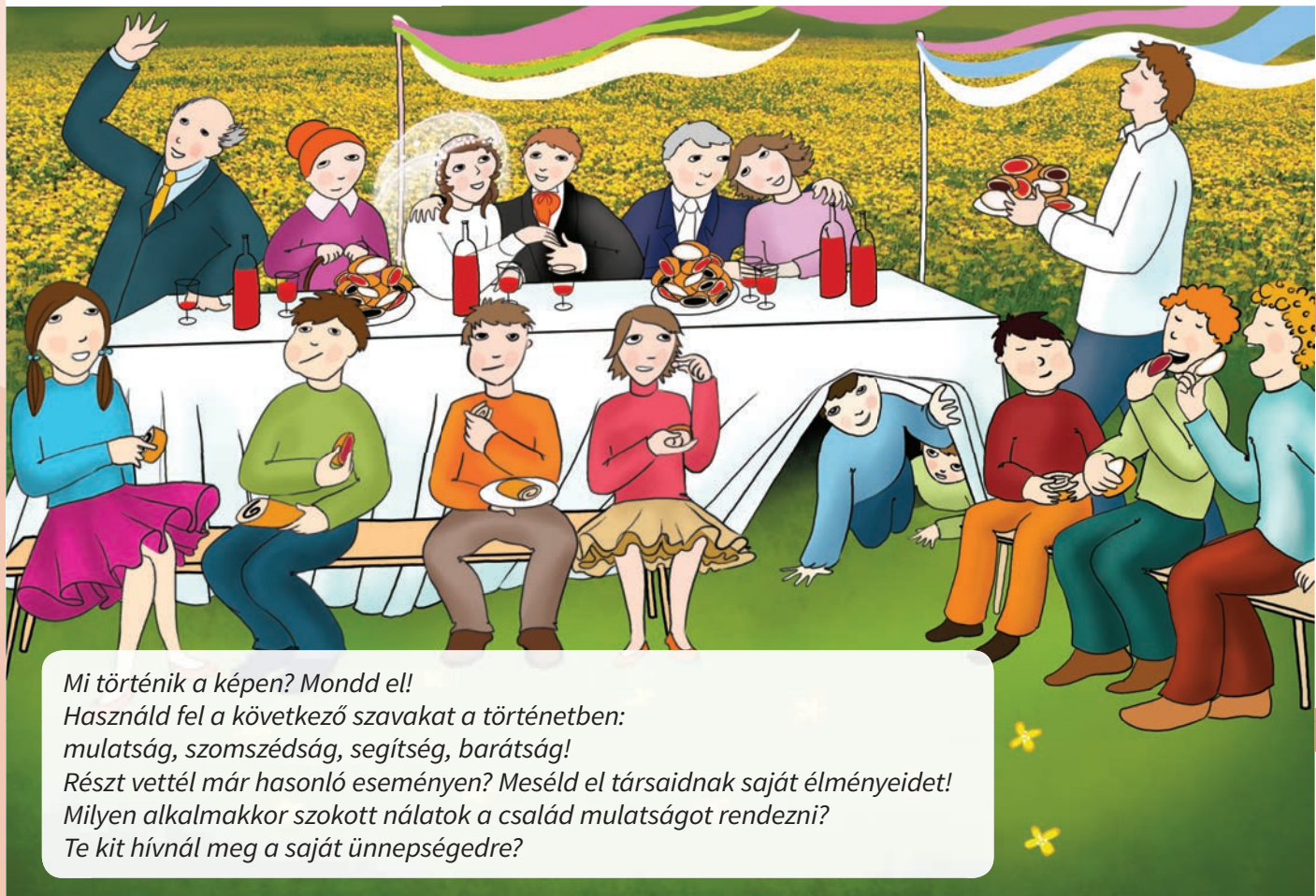
...megfutamodsz? ...aggódsz? ...félrevezetsz? ...incselkedsz? ...megleckéztetsz?

A *tsz*, *dsz*, *gysz* helyett hosszú *c* hangot mondunk a toldalékos szavakban (*ötször*, *adsz*, *hagysz*) és a szavakon belül (*metszet*, *játszik*). Az összetett szavakban a *tsz* ejtése megmarad: *átszól*, *kötszer*. A *dsz*-t *tsz*-nek (*földszint*, *nádszál*), a *gysz*-t *tysz*-nek (*gyógyszer*, *jegyszedő*) ejtjük.

A SZOMSZÉDSÁG MULATSÁGA

A ts, ds, gys hangkapcsolatok ejtése és írása

Mi történik a képen? Mondd el!

Használd fel a következő szavakat a történetben:

mulatság, szomszédság, segítség, barátság!

Részt vettél már hasonló eseményen? Meséld el társaidnak saját élményeidet!

Milyen alkalmakkor szokott nálatok a család mulatságot rendezni?

Te kit hívnál meg a saját ünnepeidre?

1. Olvasd el a verset! Miről olvastál? Mondd el a saját szavaiddal!

a) Mondd ki hangosan a színes betűs szavakat! A szavak mely betűit ejtjük más-képp, mint ahogyan leírjuk? Karikázd be!

b) Milyen hangot ejtünk a szavakban a bekarikázott betűknél? Mondd ki!

Nagy mulatság volt a héten

Nagy **mulatság** volt a héten,
Esküvő volt kint a réten.

A **szomszédság** teljes számban,
Eljött igaz **barátsággal**.

Volt ott sürgés, nagy **sietség**,
Evés-ivás, semmi **kétség!**

Nem volt **vadság**, **ingerültség**,
Nem hiányzott **jólneveltség**.

Nagyság szerint ültek sorban
A gyerekek, két **padsorban**.
Rétest ettek, mákos bejglit,
Segítség sem kellett nekik.

Kóródi Bence

c) Mondd ki a vers 2. versszakának színes betűs szavait! Mely szavakban hallod röviden a cs hangot? Miért? Beszéljétek meg!

d) Másold le őket!

2. Keress szavakat a betűsorokban! Olvasd fel és karikázd be őket!

a) Melyik képhez melyik szó illik? Kösd össze!

b) Írd is le a szavakat a képek mellé!

k e d t p a d s o r x w

s ú d z ö l d s é g r f

j ő v s ö t é t s é g m

3. Színezd ki a szókétyákat a hozzájuk tartozó borítékkal egyforma színűre!

a) Írd le a -ség végű szavakat! Mondd ki lassan és gyorsan is! Mit tapasztalsz? Beszéljétek meg!

b) Mit jelentenek a szavak? Beszélj meg a társaddal!

siet

nagy

izgatott

szabad

hegy

kimerült

-ség

-ság

4. A mondatokban néhány szóról lekoztak a toldalékok. Pótold! Mondd ki a szót!

a) Kösd össze a kiegészített mondatokat a magyarázatukkal!

b) Válassz ki egy mondatpárt! Diktáld le a padtársadnak a füzetbe!

Zöld _____ beszél.

Nem tudja a helyes megoldást.

Kutya-macska barát _____ vannak.

Ostobaságot mond.

Teljes sötét _____ tapogatózik.

Folyton civakodnak.

5. Melyik szó nem illik a mondatba? Húzd át piros ceruzával! A vastag betűs szavakon ne változtass!

Anyu a **szabadsága** alatt sokat dolgozott. A hentesnél friss **zöldséget** lehet kapni. Az utolsó **padsorba** ültettek, mert rosszul látok. A csiga **átsietett** az úton. Elszaladt a **gyöngysorom**.

a) Írd le kijavítva a mondatokat a füzetedbe!

A toldalékos szavakban a *ts*, *ds*, *gys* helyett rövid vagy hosszú *cs* hangot mondunk. Az összetett szavakban a *ts* ejtése megmarad: *átsiet*, *rajtsor*.

A *ds*-t *ts*-nek (*padsor*), *gys*-t a *tys*-nek (*gyöngysor*) ejtjük.

LÚDTOLL A LÚDTÓL

A dt hangkapcsolat ejtése és írása

Adj címet a képnek!
Melyik ünnep előtt zajlik a tojásvásár? Meséj az ünnepről!
Mitől ijedt meg a fehér nyúl? Mi történt a másik nyúl ingével?
Milyen beszélgetés zajlik tyúkanyó és lúdanyó között? Játsszátok el!

1. Olvasd el a verset!

- Keresd meg a dt betűkapcsolatokat versben! Karikázd be a szavakat!
- Hány ilyen találtál? Írd be a négyzetekbe!
- Mondd ki a dt-t tartalmazó szavakat! Mit tapasztalsz? Beszéljétek meg!

Amikor az édes szilva erjedt,
Lúdtól lúdig káros szokás terjedt.
Mind a szilvát szedték, vették-adták,
Az éjszakát pedig átvigadták.

„Szedte-vette, ludam, megmérgezttem!
Nagy hangodtól fáradtan ébredtem,
Holdtöltédtől eleget szenvedtem,
Lúdtolladtól megfosztalak menten!”

Kóródi Bence

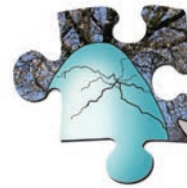
2. Keresd meg a képeket a nagy képen! Kösd őket a megfelelő szavakhoz!

- Mondd ki a szavakat! Hol ejtettél más hangot? Húzd alá a betűt!

korhadt
repedt

szakadt
dagadt

3. **Összekeveredtek a mondatok szavai. Alkoss értelmes mondatokat belőlük!**

- a) Mely szavakat ejtjük másképp, mint ahogyan leírjuk? Karikázd be!
b) Mondd ki hangosan ezeket a szavakat!
c) Válaszd le a bekarikázott szavakban a szótövet álló egyenes vonallal!

tojást egy eladtak, maradt. Minden

A csibe tojásból egy bűjt repedt elő.

sápadtan ijedtében szaladt A vevő el.

4. **Olvasd el a mondatokat! Készíts rajzot mindegyikhez!**

A kosárban háromnál több, de ötnél kevesebb tojás maradt.

A sárga szalag három, a kék pedig kettő részre szakadt szét.

Tévedtem, nem a piros, hanem a sárga alma maradt a tálban.

- a) Húzd alá a mondatokban azokat a szavakat, amelyekben a d és t betűk egymás mellett szerepelnek!
b) Mondd ki hangosan ezeket a szavakat! Figyelj a helyes kiejtésre!

5. **Mely betűk hiányoznak a szavakból? Egészítsd ki őket a betűkártyákon szereplő betűkkel!**

- a) Alkoss a szavakkal szóban mondatot! Ügyelj a helyes kiejtésre!

futo□

lú□alp

t tt

színpa□ól

ara□a

sápa□an

lá□ak

dt

kap□a

köve□e

téve□em

al□at

olva□

alku□a

A leírt *dt* a kiejtésekor mindig rövid vagy hosszú *t* hang lesz: *mondta; szidta, adtam, sápadt, fáradt stb.* A toldalékos és az összetett szavak esetén is igaz ez: *tévedtem; lúdtoll.*

SZABLYA ÉS SZABJA

Aj hang jelölése a toldalékokban

Ki a kép szereplője? Mit csinál? Milyen járművel érkezett a bolygóra?
Te milyen járműveken utaztál már? Mondd el osztálytársaidnak!
Miféle dolgokat hozott magával az űrhajós? Sorold fel!
Kezdd így: Magával hozta a(z)...

1. Gyűjts szavakat a nagy képről a kitöltött sor mintájára! Írd le!

láda

Mi?

Mije?

ládája

2. Figyeld meg a szópárokat! Alkoss mondatot velük!

a) Válaszd le a toldalékot, ahol lehet! Mit fedezel fel? Beszéljétek meg!

szablya – szabja

zoknilyuk – zoknijuk

boglya – bogja

3. Melyik két szó teljesen egyforma? Karikázd be!

a) Alkoss mondatokat a bekarikázott szavakkal! Írd le a füzetedbe!

b) Válaszd le a szótöveket! Milyen betűvel kezdődik a toldalék? Beszéljétek meg!

ajtaja – ajánlja

elseje – belseje

fiókjában – fiókjában

faluja – falja

pakoljunk – pakoljuk

barátja – barátja

eleje – eléje

hangja – hangya

golyója – folyója

derelye – derelyéje

motorja – motorja

súlyzója – súlyzója

4. Nézd meg figyelmesen a bekeretezett képet! Mije hiányzik a fiúnak a többi képen? Írd a képek mellé a példa szerint!

dzsekije

cipője

5. Melyik szóból hiányoznak a részletek? Színezd egyforma színűre a szókérdőket és a hozzájuk tartozó betűkapcsolatokat!

a) Írd le a szavakat betűrendben a füzetedbe!

-lya-

-álj-

gombo□g

tal○a

-goly-

-szt-

hó△ó

o□ály

-tu-

-lyk-

ska○lya

pu☆a

6. Kösd össze a bal oldalon lévő mondatokat a magyarázatukkal!

Kilyukadt az angyalok dunyhája.

Felkapja a fejét.

Süllyedjen el szégyenében!

Nagyon szégyellje magát!

Nagy pelyhekben esik a hó.

Hirtelen felnéz.

A *j* hangot a toldalékokban legtöbbször *j* betűvel jelöljük.

Ha a toldalékban *j* hangot hallasz vagy ejtenél, előbb mindig válaszd le a szó tövét! Ellenőrizd a leírás előtt, hogy a szó értelmes marad-e (*akar|ja, fogó|juk*).

FOLYÓT, FÁT, VIZET, VÖDRÖT

A -t toldalékos szavak helyesírása

Mit látsz a képen? Meséld el!

Kik és hányan szerepelnek a képen?

Miket festenek a földön álló gyerekek? Gyűjtsétek össze pármunkában!

Mit fest az a fiú, aki a barátja nyakában ül?

Mi tartanak a kezükben a gyerekek?

1. Nézd meg figyelmesen a fenti képet! Utána takard le!

a) Mit láttál rajta? Karikázd be az alábbi szavak közül!

ecsetet	nádist	radírt	széket	folyót	leveleket
gyerekeket	házat	várat	gyertyát	mókust	autót
virágot	hidat	hajót	utakat	zebrát	repülő

b) Ellenőrizd a társad megoldását a kép segítségével!

c) Jelöld a szavakban a szótó és a toldalék határát álló vonallal!

2. Készíts verset! Melyik szó illik a vers sorainak végére? Húzd oda!

a) Válaszd le a szótöveket álló egyenes vonallal!

Fogj egy szép nagy	leányzót.	Fess nekik egy szép	szobákat.
fess vele egy	ecsetet,	bele tágas	virágokat,
Fess kezébe	gyereket.	Ház köré	sokat.
hadd köszöntsön	virágot,	illatosat, nagyon	házat,

Kóródi Bence

b) Írd le a szavakat szótagolva a füzetedbe!

c) Hasonlítsd össze a szótöveket a szótagolt alakokkal! Mit tapasztalsz?

3. Olvasd el a kérdéseket! Válaszolj a képek segítségével! Írd le a válaszokat sorban!

Mi?

Felhő.

Mit?

Felhőt.

4. Olvasd el a kérdéseket! Válaszolj írásban!

Te miket festenél a nagy képre szívesen?

Miket használnál a kép elkészítéséhez?

Kiket hívnál meg a közös munkára?

5. Olvasd el a mondatokat!

a) Mikor melyik szóval bővülnek a mondatok? Karikázd be az új szavakat!

Timi vödröt rajzolt.

Timi kutat és vödröt rajzolt.

Timi tegnap kutat és vödröt rajzolt.

Timi tegnap délután kutat és vödröt rajzolt.

Timi tegnap délután kutat és vödröt rajzolt a füzetébe.

b) Írd le az utolsó mondatot emlékezetből a füzetedbe!

c) Ellenőrizd a munkádat a könyved alapján!

A *Kit?*, *Mit?* (és a *Kiket?*, *Miket?*, *Mennyit?*, *Milyet?*, *Melyiket* stb.) kérdésekhez illő szavak végén a *t* hang mindig rövid. Ezért a toldalék végén is mindig egy *t* betűt írunk.

A szótő és a toldalék határa nem mindig egyezik meg az elválasztás határával, például: *há-zat*, *ecse-tet*. Sok szavunk a szó belsejében is megváltozik, ha *-t* toldalékot kap: *kút* – *kutat*, *víz* – *vizet*; *fa* – *fát*, *ceruza* – *ceruzát*; *nyár* – *nyarat*; *kanál* – *kanalat*; *vödör* – *vödröt*.

HÚST A TŰZBE!

A -ba, -be és a -ban, -ben toldalék használata

Hol helyezkednek el a képen szereplő emberek? Alkoss mondatokat!
Mit gondolsz, honnan érkeztek meg a férfiak?
Hol tartózkodnak az asszonyok? Hová megy a kislány?
Mikor történik a képen látott esemény? Beszéljétek meg!

1. Mely mondatok szólnak a nagy képről? Húzd alá! Beszéljétek meg!

Őseink kör alakú **sátorban**, vagyis jurtában laktak. A társasházakban több család él külön **lakásban**. A **sátorba** bevitték a fegyvereiket is. A **jurtába** állatok nem mehettek be. A **liftbe** nem fért be a zongora. Ezért az ablakon át került be a **szobába**. A magvakból, a növényekből és az elejtett állatok húsból bográcsban, **üstben** főztek ételt.

- Csoportosítsd a színes betűs szavakat a kérdések alá! Írd le őket!
- Jelöld vonallal a szótő és a toldalék határát!
- Írd a toldalékpárokat a megfelelő kérdés mellé!

Hol?

Hová?

2. Hol vagy hová? Melyik szókártya hiányzik a mondatokból? Miért? Beszéljétek meg!

- a) Egészítsd ki a mondatokat a beleillő szókárttyával írásban!
b) Ellenőriztétek megoldásotokat a csoporton belül!

barlangba

erdőbe

barlangban

erdőben

A nők az _____ gombát és bogyót gyűjtöttek.

A medvék _____ aludtak.

Még a bátor férfiak is félve merészkedtek be a _____.

A farkasok a sűrű _____ menekültek a vadászok elől.

3. Melyik szó nem illik a szóoszlopokba? Húzd át! Miért? Beszélj meg a pároddal!

- a) Melyik szóoszlophoz melyik kérdés illik? Kösd össze!

liba bokorban csibe tóban

Hol?

tálba konyhában kertbe kádban

Hová?

sátorba lobban füzetbe robban

házba ágyban ligetbe boltban

4. Lásd el toldalékkal a hiányos szavakat! Értelmes mondatokat alkoss!

- a) Írd le a mondatokat a füzetedbe!

A nő víz-_____ mártotta a kezét. A nő a kezét víz-_____ mosta meg.

A férfiak megjöttek a tábor-_____. A férfiakat a tábor-_____ megbecsülték.

5. Olvasd el a szavakat! Mely szavak különböznek csak a toldalékukban egymástól?

- a) Karikázd be ezeket egyforma színű ceruzákkal!

- b) Alkoss mondatokat a szópárokkal! Két mondatot írd is le a füzetedbe!

tűzben korsóban keretben patakba almában
edényben odúban edénybe korsóba tűzbe

A *Hol?*, *Miben?* kérdéshez illő szavak mindig *-ban*, *-ben* toldalékot kapnak (*kertben*, *szobában*). A *Hová?*, *Mibe?* kérdéshez illő szavakhoz *-ba*, *-be* toldalékot teszünk (*kertbe*, *szobába*). A *-ban*, *-ben* néhány *Mikor?* és *Hogyan?* kérdéshez illő szó vagy szó szerkezet toldaléka is lehet (*januárban*, *ebben az évben*; *írásban*, *szóban*).

MIBŐL? MIRŐL? MITŐL?

A -ból, -ből, a -ról, -ről és a -tól, -től toldalékok helyesírása

Mi történik a képen? Meséld el!
 Hányféle állatot látsz a képen? Számold meg!
 Honnan ugrik a vízbe a béka? Honnan mászik a kőre a teknős?
 Honnan lógatja a lábát a férfi a vízbe? Mitől fél a képen látott nő?

1. Olvasd el a szöveget! Válaszolj egyszavas mondatokkal a kérdésekre a szöveg alapján!

a) Írd le! Jelöld vonallal a szótő és a toldalék határát!

b) Figyeld meg a kérdéseket és a toldalékokat! Milyen azonosságot veszel észre?

Beszéld meg a pároddal!

Hallottál már a mocsári teknősről? A mocsári teknős általában a vízből kiálló fatuskókon napozik. Ha bármitől megijed, azonnal a víz alá merül.

Miről? _____

Miből? _____

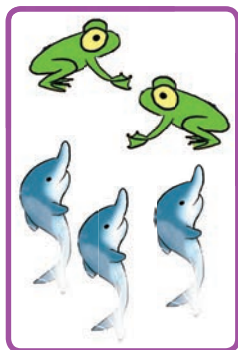
Mitől? _____

2. Miből készülnek a képen látott tárgyak? Írd a képek alá! Írd át színes ceruzával a szavakban a toldalékokat!

3. Figyeld meg a képeket! Számold meg az élőlényeket keretenként!

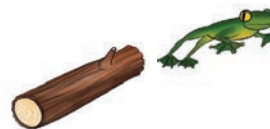
a) Melyikből van több a képeken? Melyikből kevesebb? Egészítsd ki a mondatokat!

A kuruttyoló _____
kevesebb van, mint a _____.
A _____ több van,
mint a tuskés _____

4. Miről ugrik a béka a vízbe? Írd le a képeknek megfelelően!

Figyeld meg a szavak toldalékait! Mi a közös az írásukban?

5. Rakd sorba a szótagokat! Utána rendezd sorba a szavakat!

a) Írd le a mondatot! Mit jelent? Beszéljétek meg!

-ból -bász- kol-

-rí- ke- -tés

a

van

b) Mit csináltál ebben a feladatban? Egészítsd ki a hiányos mondatot!

A _____ szavakat, a _____ mondatot alkottam.

6. Olvasd el a versikét! Válaszd le a verssorok utolsó szavairól a toldalékokat!

a) Figyeld meg bennük a magánhangzót jelölő betűket! Mit tapasztalsz?

Álmodtam egy játékról,
Pénzt kértem rá apától,

Nem gondoltam apáról,
Nem is szólva anyáról,

Hogy már holnaputántól
Játék lesz az álmomból.

Kóródi Bence

A -ból, -ből, a -ról, -ről és a -tól, -től toldalékokban a magánhangzó mindig hosszú. Ezt írásban is jelöljük. A hosszú magánhangzókat jelölő betűkre egy (ó) vagy két (ő) vonást teszünk.

1 2 3
4

VARÁZSOLJUNK BÁJITALLAL!

A -val, -vel és a -vá, -vé toldalékok helyesírása

Kik a kép szereplői? Mi történik velük?
Mivé változtatja a tündér az óriást? Mivel varázsol a tündér?
Szerinted mivé változzon? Mit szeretnél?
Beszéljétek meg a csoporton belül! Találjatok ki egy rövid mesét!
Milyen eszközökkel lehet még varázsolni? Sorold fel!

1. Olvasd el a szöveget! Miről olvastál? Meséld el saját szavaiddal!

a) Írd le a színes betűs szavakat a megfelelő kérdés alá szótagolva! Ügyelj a kétjegyű betűk helyesírására!

A varázslást varázspálcával végezzük. A pálcá mozgatását **varázsigével** kísérjük. Az ügyes varázsló nemcsak mást képes elvarázsolni. Maga is át tud változni valamilyen **állattá**, **emberré** vagy mesebeli **lényé**. Többet szeretnél megtudni a varázslásról? Beszéljess el egy **varázslóval**, egy **tündérrel** vagy egy **boszorkánnyal**!

Mivel? Kivel?

Mivé? Kivé?

2. Válaszd le vonallal az előző feladat általad leírt szavaiban a szótöveket!
- a) Karikázd be **késsel** a magánhangzóra, **pirossal** a mássalhangzóra végződő töveket!
- b) Figyeld meg a toldalékok első betűjét! Mi történik velük? Beszéljétek meg!

3. Válaszolj a kérdésekre! Válogass a felsorolt szavakból! Folytasd a felsorolást!
- köpeny, radír, gyógyfű, mobiltelefon, úrlény, televízió, varázsige
gyertya, medve, királyfi, varázsgömb

Milyen varázseszközökkel dolgoznak a varázslók?

Bájitallal, _____

Kivé, mivé lesznek a meseszereplők? Mivé vagy kivé változtatják át őket a varázslók?

Madárrá, _____

4. Olvasd el a hiányos receptet! Írd a hozzávalók számát a megfelelő helyre!
- a) Írd le a teljes receptet a füzetedbe!

Hozzávalók: 1. meleg víz, 2. cickafark, 3. méz, 4. jégkocka, 5. mentalevél
A meleg vizet a jól összekeverjük. A cickafarkkal kevert vizet édesítjük, majd lehűtjük. Az italt díszítjük.

5. Pótold a szavakkal a mondatokat! Figyelj a toldalékok helyesírására!
- a) Írjatok le minél több mondatot a füzetetekbe emlékezetből!

A papírlapokat _____ fűzték össze.

A tündér a békát _____ változtatta át.

A varázsigére az összes kavics _____ vált.

A *Kivel?*, *Mivel?* kérdéshez illő szavak *-val*, *-vel* toldalékot kapnak (*autóval*, *kefével*). A *Kivé?*, *Mivé?* kérdéshez illő szavakhoz *-vá*, *-vé* toldalék járul (*békává*). Ha a szótó mássalhangzóra végződik, a betűjét a toldalékban a *v* helyén megismételjük (*méz*, *mézzel*; *jég*, *jéggé*). A kétjegyű betűknek csak az első jegyét kettőzzük (*lánnyal*, *lénnyé*).

LE A HAJÓRONCSHOZ, AKÁR NÉGYSZER IS!

A -hoz, -hez, -höz és a -szor, -szer, -ször toldalékok helyesírása

Mit gyűjt a bűvár a hálójába? Hogyan kerültek ezek a dolgok a tengerbe? Hová, mikhez kell elúsznia a bűvárnak, ha minden kincset össze akar szedni? A bűvár egy merüléssel csak egy kincset tud összeszedni. Hányszor kell a vízbe merülnie? Hányszor kell akkor, ha egy merüléssel két kincset is fel tud vinni a tengerből? Számold!

1. Olvasd el figyelmesen az elsüllyedt kalózhajó kincseiről szóló szöveget!

A bűvárok már többször merültek le egy elsüllyedt kalózhajóhoz, de a hajóroncs még mindig mesés kincseket rejt. A bűvárok először értékes tárgyakat hoztak a felszínre a kabinokból. Másodszor és harmadszor már a hajófenék mélyére merültek. Így sikerült a drágaköveket és a gyémántokat a felszínre hozniuk. Eljutottak az arany- és ezüstpénzeket rejtő ládákhoz is. A roncs időközben viszont annyira megromlott, hogy a mostani, negyedik merülés már eredménytelen volt. Így a sziklához csapódott kalózhajó többi kincse örökre a tenger fenekén marad.

a) Válaszolj a kérdésekre egyszavas mondattal!

b) Karikázd be **kék** színű ceruzával a leírt szavakban a toldalékokat! Figyeld meg a kérdőszavakat és a válaszok szavainak toldalékait! Mit veszel észre?

Mihez merültek le a bűvárok?

Mihez csapódott a kalózhajó?

Hányszor merültek le a bűvárok?

2. Számold meg a felszínre hozott kincseket!

a) Melyik művelet tartozik a képekhez? Húzd alá minden oszlopban!

2-szer 2
3-szor 2
4-szer 2

1-szer 3
6-szor 1
3-szor 3

b) Írd le az aláhúzott műveletet betűvel!

3. Mihez hasonlítanak a képen látható drágakövek? Írd le!

Válaszd le a szavakban a szótövet! Figyeld meg a magánhangzókat a toldalékokban! Rövidek vagy hosszúak? Beszéljétek meg!

piramishoz

4. Olvasd el a kérdéseket! Karikázd be a válaszokat a társaddal a titkos feljegyzésben, és írd le!

a) A leírt szavakban írd át színes ceruzával a toldalékokat!

Titkos feljegyzések

3elrTHG5jpkLgsdeziHny8napigfalpoKNM498dfhCGsfGb9méterigiolHCvbM69f3sdhcG
pki8fde3HkOpjírwfthLOpaq2öd4fTeHV4z7ikJ4óráigFsRt5KopIWdaRlh93LpufVsP3qvp

Hány méterig merültek le a bűvárok a tengerbe?

Hány óráig maradtak a vízben az első merüléskor?

Hány napig tartott a kutatás?

5. Olvasd el a szavakat többször egymás után! Jegyezz meg minél többet!

a) Hány szóra emlékszel? Írd le a füzetedbe! A társad ellenőrizze a munkádat a könyvből!

háromszor, hajóhoz, négyszer, sokszor, evezőhöz, eddig, kapitányhoz, ötször

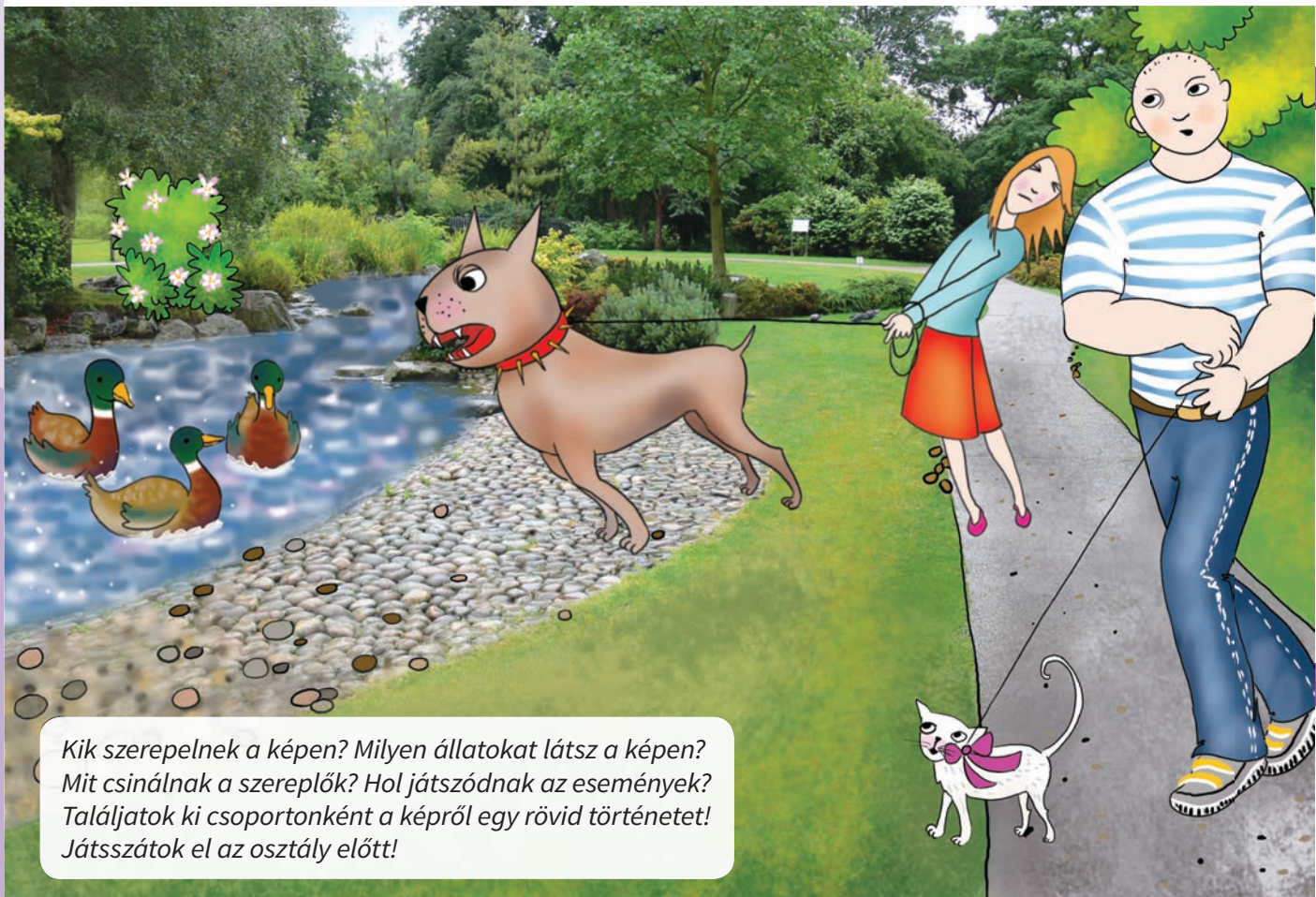

A *Kihez?* *Mihez?* kérdésekhez illő szavak *-hoz*, *-hez*, *-höz* toldalékot kapnak (*hajóhoz*, *szívhez*, *cipőhöz*). A *Hányszor?* kérdéshez illő szavakhoz *-szor*, *-szer*, *-ször* toldalék járul (*háromszor*, *kétszer*, *ötször*).

EGY PÓRÁZON A GAZDIVAL

Gyakoroljunk!

Kik szerepelnek a képen? Milyen állatokat látsz a képen?
Mit csinálnak a szereplők? Hol játszódnak az események?
Találjatok ki csoportonként a képről egy rövid történetet!
Játsszátok el az osztály előtt!

1. A képen látott kislány élményfüzetének részletét látod. Olvasd el!

a) Válaszolj írásban a kérdésekre!

Kedden sétálni voltam a parkban a kutyámmal, Brúnóval. Amikor a tóhoz értünk, Brúnó erősen rángatni kezdte a pórázt. Háromszor is kiáltottam neki, de sajnos nem hallgatott rám. Meglátott a tóban egy kacsát! Alig bírtam tartani. Egészen a tó széléig rángatott. Ekkor ért mellém a fiú a macskájával. A fiú segítette Brúnót a partról elcsalogatni.

Ki írta a történetet? _____ Hol volt sétálni? _____

Mivel sétált a lány? _____ Mikor? _____

Mi a neve a pórázt rángató kutyának? _____ Mit látott meg a kutya?

_____ Honnan csalogatta el a fiú a kutyát? _____

Mivel sétált a fiú? _____ Meddig rángatta

a kutya a kislányt? _____

2. Válaszolj az előző feladat kérdéseire szóban, egész mondattal!

- a) Válaszd le a szótöveket a rövid válaszaidban! Karikázd be a toldalékot!
b) Mit tanultál a toldalékok helyesírásáról? Mondd el a társaddal!

3. Olvasd el a szólásokat, közmondásokat a bal oldalon! Melyik szóalak hiányzik belőlük? Válassz a szókérttyák közül! Írd be!

- a) Mi a mondatok értelme? Kösd össze őket a magyarázatukkal!

kutya

kutyából

kutyáját

kutyával

Egyik _____, másik eb.

A rossz ember nehezen változik.

Úgy bánik vele, mint egy _____.

Mind a kettő egyformán rossz.

_____ nem lesz szalonna.

Durván bánik vele.

A _____ sem bízna rá.

Nagyon megbízhatatlan.

4. Válaszd ki minden sorban a kérdésekhez illő szavakat! Karikázd be!

- a) Írj te is minden sor végére egy szót, amely a kérdésre válaszol!

Mit? fát füröszt csontot mellett vakkant

Mibe? parkban tóba táskában fűbe útra hiba

Hányszor? ötször gyógyszer sokszor kényszer

Mihez? kacsához úthoz kihoz toboz padhoz

5. Mit csinál a lány és a fiú a képeken? Karikázd be a megfelelő szót!

- a) Mondj a szópárokat alkotó szavakhoz illő kérdést!

- b) Miben különbözik az írásuk és a jelentésük? Írj velük rövid mondatot!

hassal
hasal

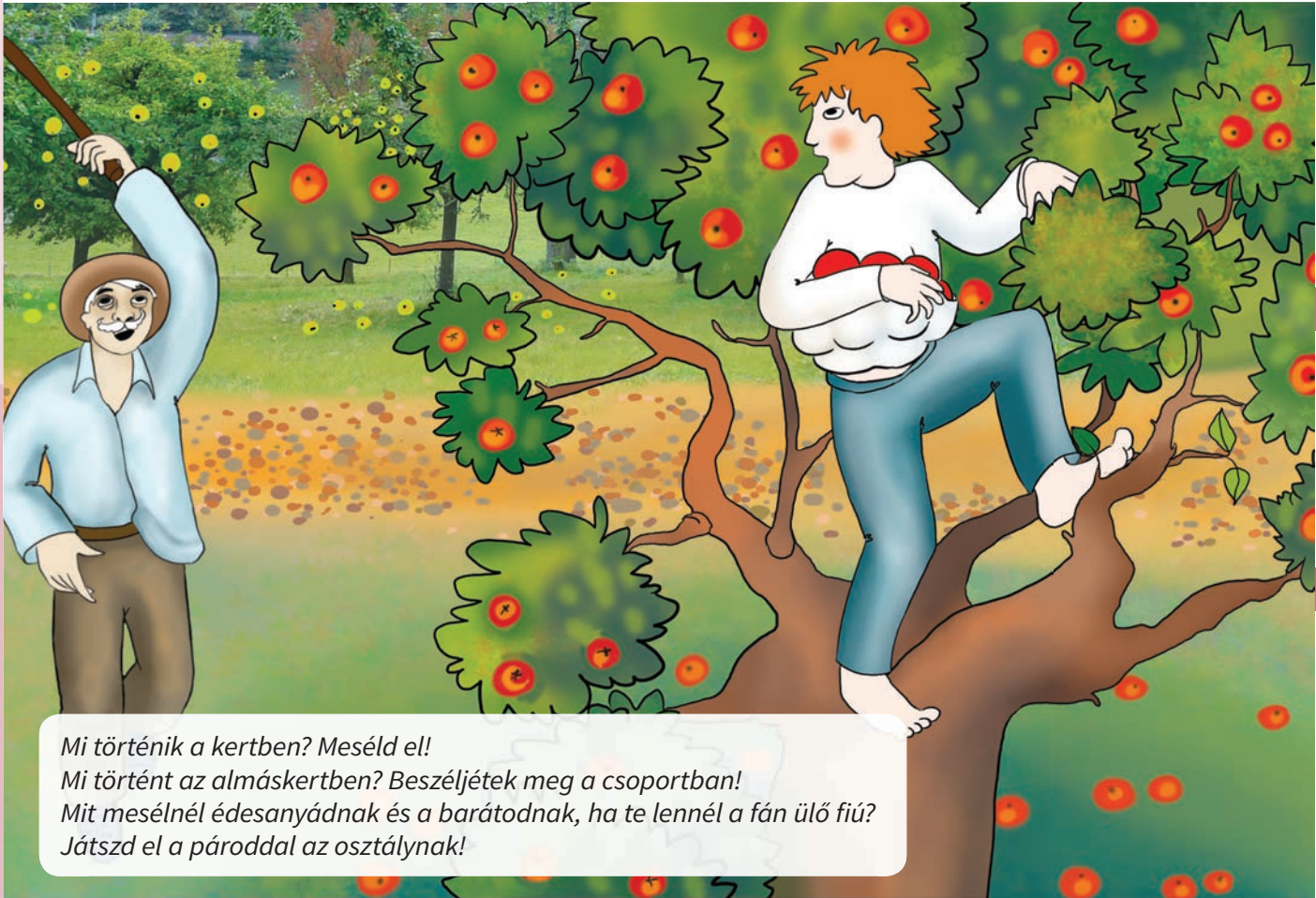
fejel
fejfel

ALMA? ALMA!

A mondat és a szöveg

Mi történik a kertben? Meséld el!

Mi történt az almáskertben? Beszéljétek meg a csoportban!

Mit mesélnél édesanyádnak és a barátodnak, ha te lennél a fán ülő fiú?

Játszd el a pároddal az osztálynak!

1. Olvasd el a szöveget! Karikázd be pirossal a mondatkezdő nagybetűket és a mondatvégi írásjeleket!

a) Hány mondatból áll a szöveg? Számold meg!

Ferike az almafa tetején ülve almát szorongatott a kezében. Rajtakapta a csósz. Mérge-
sen rákiáltott.

– Te betyár! Mit csinálsz azzal az almával?

– Lent a földön találtam. Most pedig vissza akarom akasztani.

2. Nemcsak a zenének, a beszédnek is lehet dallama. Olvasd fel a fenti szöveget! Közben figyeld a beszéddallamát!

a) Nézd meg a beszéddallamot ábrázoló ereszkedő vonalat!

b) Hány ilyen dallamú mondatot találtál a fenti szövegben? Számold meg! Írd a négyzetbe!

c) Mely mondatoknak nem ilyen volt a dallama? Másold le a füzetedbe! Ügyelj a mondat végi írásjelre!

3. Álló egyenes vonallal tagold szavakra a betűsort! Írd le helyesen a mondatot! Mire kell ügyelned, ha mondatot írsz le?

a) Írd át színes ceruzával a mondatkezdő nagybetűt és a mondatvégi írásjelet!

Napiegyalmaazegészségkulcsa.

4. Ferike a levelében nem hagyott a szavak között helyet, és a helyesírással is gondja volt.

a) Tagold a levelet szavakra!

b) Írd le a levelet mondatokra tagolva a füzetedbe! Figyelj a helyesírássra!

tegnapazalmáskertbenvoltamalmáértjöttacsőszmegijedtematöbbbitszóbandszia:feri

5. Összekeveredtek a két képről szóló szöveg mondatai. Melyik mondat melyik képhez tartozik? Húzd alá az összetartozó mondatokat a kerete színével!

a) Másold le a füzetedbe az egyik szöveget! Ügyelj a mondatok helyes sorrendjére!

b) Mi lehetne a szövegek címe? Adj címet a szövegeknek! Írd a keret alá!

Ha azt a szót halljuk, hogy cső, több dologra is gondolhatunk. A csősz régen a termést őrizte. A házakba vízvezetékcsöveken keresztül jut be az ivóvíz. A kukorica termését is így hívjuk. Csősznek férfiakat alkalmaztak. A puskának is van ilyen része. A csősz mentette meg a termést a gazdák számára.

6. Olvasd el a találós kérdést! Rajzold le a megoldást!

Kerek, piros, gömbölyű, ránézni is gyönyörű. Mi az?

a) Írd le emlékezetből a találós kérdést a füzetedbe!

b) Ellenőrizd a helyesírássodat a könyvből!

Beszédünk, írásunk egy vagy több mondatból állhat. A szöveg akkor értelmes, ha a benne lévő mondatok egymással értelmileg összefüggenek. Írásban a mondatot mindig nagybetűvel kezdjük. A mondat végére mindig teszünk írásjelet.

JÓSAINK JELENTIK

A kijelentő mondat

Mit látsz a képen? Fogalmazz meg mondatokat a képről!
Sorold fel a kép szereplőinek nevét!
Szerintetek milyen idő várható?
Jóslás közben figyeljétek meg a beszédetek dallamát!

1. Hasonlítsd össze a két ábrát! Miben egyeznek meg? Miben különböznek? Magyarázd el szóban!

a) Karikázd be az eltérő részeket!

b) Egészítsd ki a mondatokat!

szamár, juh
hangya, levelibéka,
fecske, légy, keresztes pók,

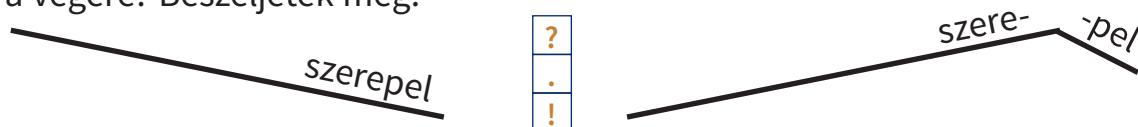
Ezek _____

A képen juh, légy,
szamár, levelibéka,
keresztes pók, fecske, hangya szerepel.

Ez egy _____

2. Mit fejez ki az előző feladat mondata? Figyeld meg! Karikázd be!
érdeklődést, meglepődést, közlést, óhajt, kérést, parancsot, érzelmet

3. Olvasd fel az 1. feladat mondatát! Figyeld meg a beszéddallamát!
a) Nézd meg a beszéddallamot ábrázoló vonalakat! Melyik illik hozzá? Karikázd be!
b) Kösd össze a beszéddallamot a megfelelő írásjellel!
c) Olvasd fel ugyanazt a mondatot a másik vonal szerint! Melyik írásjelet tennéd a végére? Beszéljétek meg!

4. Legyél időjós! Milyen idő várható a következő napokban? Írj a képekről egy-egy mondatot a szókártyák segítségével!

szerda

csütörtök

péntek

5. Olvasd fel társaidnak az előző feladatban leírt időjárási előrejelzéseidet!
a) Figyeljétek meg a mondatok beszéddallamát!

Beszédünket, írásunkat mondatokra tagoljuk. A mondatok sok mindent kifejezhetnek. Azokat, amelyek tudósítanak, közölnek, leírnak, vagyis érzelmek nélkül megállapítanak, kijelentenek valamit, kijelentő mondatoknak hívjuk. A kijelentő mondat dallama a beszéd során érezhető. Írásban a kijelentő mondat végére pontot teszünk.

KÉRDEZTÉL? FELELEK...

A kérdő mondat

Mit látsz a képen? Mondd el!

Kérdezz a képről! Tegyél fel kérdéseket a kép részleteivel kapcsolatban! Használd a következő kérdőszavakat: Ki?, Mit?, Melyik?, Milyen?, Hogyan?, Hol?, Mikor?, Hány?

1. Olvasd el a találós kérdéseket! Mondd ki a kis képek neveit is! Válaszolj írásban! A válaszokat megtalálod a fenti nagy képen is.

a) Írd át a kérdések mondatkezdő betűjét és a mondatvégi írásjelet! Milyen írásjelet használunk a kérdések végén?

Melyik fog legyet? _____

Melyik nem ehető? _____

Melyik tud beszélni? _____

Melyik illatos? _____

2. Tegyél fel egy kérdést a nagy képről! Írd le a füzetedbe!

a) Cseréld a társaddal! Válaszold meg az ő kérdését! Írd le a füzetébe!

b) Olvassátok fel a kérdéseket és a feleleteket! Közben figyeljétek a beszédetek dallamát! Mit tapasztaltok? Beszéljétek meg!

c) Mondj egy kijelentő mondatot! A társad kérdezzen veled! Utána cseréljétek!

3. Legyél riporter! Egészítsd ki a hiányos beszélgetést kérdésekkel!

Bátor Erik vagyok.

Leestem a szék tetejéről.

A lábam, a karom és a fejem.

Tegnap délután.

4. Olvasd el az első sor mondatait! Figyeld meg az -e kérdőszócska helyesírását!

a) Alakítsd át a kijelentéseket kérdésekké a példa alapján!

Fájts a kötözés.

Fájts a kötözés?

Fájts-e a kötözés?

Nagyot estél.

Megijedtél.

Merész voltál.

5. Ki tette fel a következő kérdéseket? Kösd össze a képeket és a mondatokat!

Hová vihetem, kedves uram?

Mi a panasz?

Hol érezt fájdalmat?

Sikerült ételt választani?

Apa, mi történt veled?

a) Karikázd be a kérdő mondatokban a kérdőszavakat!

b) Melyik mondatot tudod -e szócskával is ellátni? Beszél meg a társaddal!

A kérdő mondattal valamit meg szeretnénk tudakolni, valami felől érdeklődünk. Írásban a kérdő mondat végére kérdőjelet (?) teszünk. Az -e szócskát a kérdőszó nélküli kérdésekben használjuk, és az előtte lévő szóhoz mindig kötőjellel kapcsoljuk: *Fáj-e?*, *Eltört-e?*, *Ügyetlen-e?*, *Fiú-e?* stb.

ILLIK, NEM ILLIK

Megálló, ismétlés

Hogy hívják a kép szereplőit? Adj nevet nekik!
Mikor mondják egy gyerekre, hogy rosszkodik? Mondj néhány példát!
Mikor viselkedik valaki illedelmesen, helyesen?

1. Játsszátok el a játszótéri eseményeket csoportban, hangosan és némajátékkal is!

- Te vagy a játszótéren a szemüveges apuka. *(Mit mondanál? Mit kérdeznél?)*
- Te vagy a homokot szóró kisgyerek. *(Mit mondanál? Mit kérdeznél?)*
- Te vagy a várat építő fiú. *(Mit mondanál? Mit kérdeznél?)*

2. Olvasd fel a mondatokat! Figyelj a helyes hangsúlyozásra!

- Melyik mondatot ki mondhatja? Írd az arckép betűjelét a megfelelő mondat mellé!
- Milyen mondatfajták szerepelnek a mondatok között? Mondd el sorban egymás után!

A

B

C

A tetejére zászlót teszek. ____

A hajadba is beleszóródott? ____

Nem tudok parancsolni ennek a gyerekek. ____

A barátommal kezdtem az építést. ____

Nem szégyelled magad, kisfiam? ____

Miből készítem a kapuját? ____

3. Játsszatok gondolatolvasót a társaddal!

Válaszd ki a nagy kép valamelyik részletét! Tárgyat és szereplőt is választhatsz. Mutasd be röviden úgy, hogy nem mondd ki a nevét! A társad találja ki, mire gondoltál! Írja le! Melyik pár tud többet kitalálni 1 perc alatt? Versenyezzetek!

4. Olvasd fel a szöveget! Figyelj a helyes hangsúlyozásra!

- Hány kérdő és hány kijelentő mondat alkotja a szöveget? Számold meg!
- Tegyél fel kérdéseket az olvasott szöveggel kapcsolatban! Írd le a kérdéseidet a füzetedbe!
- Mit szeretnél még megtudni a kutya gazdájától? Írj le egy kérdést!

Nagyon büszke vagyok a vizslámra. Hogy milyen állat? Röviden így tudnám jellemezni: bámulatosan okos, ügyes és intelligens. Hogy mikor kaptam? Tavaly. Még kölyök volt. Már ekkor kiderült számomra, hogy milyen kutya is ő. Rendkívül játékos. Nagyon igényli a futkározást. Sokat foglalkozom vele. Amikor megtanul valami újat, jutalomfalatkát kap tőlem. Leginkább hozzám ragaszkodik, hiszen én vagyok a gazdája. Neked van-e kutyád? Ha igen, milyen fajta?

kijelentő mondat

kérdő mondat

5. Rendezd sorba számozással a szöveg összekeveredett mondatait!

- Olvasd fel a mondatokat a helyes sorrendben!
- Mondd el a szöveget a párodnak emlékezetből!

- Nem harap?
- Pistike sétáltatja új kutyáját, amikor találkozik Robival.
- Én is ezt szeretném megtudni!
- Szia! Meg szeretnéd simogatni?

- Milyen hangulatú az olvasott szöveg? Több szót is karikázhatsz.

Ez a szöveg **szomorú** **tréfás** **vicces** **bánatos** **humoros**.

6. Keress az olvasókönyved 133. oldalán lévő mesében olyan szövegrészt, amelyben két kérdő mondat között egy kijelentő mondat van! Másold le!

A RÉSZVÉTEL A FONTOS

Év végi ismétlés 1.

Hány szereplője van a képnek? Hányan versenyeznek? Hányan szurkolnak? Számold meg!

Mi lehet a feladat az akadálypályán? Fogalmazd meg pár mondatban! Legyél te a verseny szervezője! Ismertesd a feladatot a gyerekekkel!

1. Rakd sorba a történet eseményeit számozással!

a) Adj címet a történetnek!

- A verseny a medence széléről indult.
- Jutalma egy csokitorta volt, amit közösen ettünk meg.
- A strand medencéjében vízi akadályversenyt rendeztek.
- Gergő nyerte a versenyt.
- Az akadályokon óvatosan haladtunk, mert a víztől nagyon csúsztak.
- A tortát Bori anyukája sütötte.

b) Írd le a címet a füzetedbe! Másold le alá a szöveget!

c) Válassz ki egy mondatot! Olvasd fel úgy, hogy csak a magánhangzókat olvasod!

d) A csoport találja ki, melyik mondatot olvastad! Azután cseréljete!

e) Hány betűből áll a leghosszabb szó? Írd le szótagolva!

2. Mit kérdezett az iskolaújság riportere a versenyről, ha a következő válaszokat kapta? Írj kérdéseket a válaszokhoz!

Császár Gergő a nevem.

Én lettem az első.

A város strandján, a nagymedencében.

Nagyon jól éreztem magam, de nagyon elfáradtam az akadályverseny végére.

- a) Melyik a leghosszabb válasz? Húzd alá!
- b) Hány szóból áll? Számold meg!

3. Válogasd szét az előző feladat kijelentő mondatainak szavait a megadott csoportokba! Írd is le!

Rövid magánhangzós szavak

Rövid és hosszú magánhangzós szavak

Hosszú magánhangzós szavak

4. Ellenőrizd a helyesírást szótár segítségével!

a) Javítsd, ha hibáztál!

HÓBAN, FAGYBAN, VERŐFÉNYBEN

Év végi ismétlés 2.

Mit láatsz a képen? Meséld el néhány mondatban!
Gyűjts szavakat a képről a következő kérdésekre:
Ki?, Mi?, Mit?, Mit csinál?, Milyen?, Hol?

1. Válassz a színes betűs szavak helyett rokon értelmű szót! Írd le őket sorban!

a) Írd le a teljes szöveget a füzetedbe!

Nyáron **imádok** a közeli strandon **pancsolni**, kerékpározni és **pecázni**. A haverom a telet kedveli inkább. Ő **remekül** síel, és korcsolyázásban is **verhetetlen**.

2. Kösd össze az ellentétpárokat!

nappal

világos

bent

jobb

lány

fiú

kint

sötét

éjjel

bal

3. Olvasd el a mondókát! Egészítsd ki a hiányos sorokat az évszakok neveivel! Válaszolj a mondóka utáni kérdésekre írásban!

Év múlik, évet ér, Koszorús _____ kalászdöntő,
Egymást hajtja négy testvér. Az _____ gyümölcsérlelő,
Víg _____ virághintő, A _____ havat terelő.

- a) Melyik szó fordul elő a mondókában toldalék nélkül és toldalékos formában is?
- b) Melyik az a toldalékos szó, amelyiket másképp ejtjük ki, mint ahogyan leírva látjuk?
- c) Hogyan követik egymást az évszakok ábécérendben?
- d) Hogyan választjuk el a színes betűs szót? Írd le elválasztva az összes lehetséges helyen!

4. Pótold a szavak hiányzó betűit!

rádi[] h[]ll[] any[] sü[] non[] kap[]
savany[] esk[] keser[] kend[] t[] h[]

5. Egészítsd ki a szavakban a betűk hiányzó részeit!

- a) Mi a közös az ugyanabban a sorban szereplő szavak írásában?
- b) Mit tanultál az írásukról? Fogalmazd meg szóban!

fiók ~~ő~~ fiú siet piac tea autó fiai január
kapuhoz repülőhöz vízhez tükörhöz házhoz
adja hagyjon padja fedje mondja fagyjak
ború hosszú lassú bosszú szemorú hattyú

6. Mi a közös az alábbi szavakban? Folytasd a sort!

áru, apu, _____

JÁTSSZUNK A NYELVVEL!

Nyelvi játékok 1.

1. Mi a közös a verset alkotó szavakban? Fogalmazz meg!

a) Gyűjts a pároddal még ugyanilyen, csak e magánhangzót tartalmazó eszperente szavakat!

Eszperente vers

Elmentem egy eszperente estre,
Rengeteget nevettem egy versre.
Remek kedvre leltem eme esten,
Keltem reggel, s nem vesztettem kedvem.

Ezen esten lehettek egyezren,
E-t csevegtek ezren ezen esten.
Embereknek lehet remek kedve –
Menjetek el eszperente estre!

Kóródi Bence

b) A vers mely szavaival helyettesíthetőek a **kék** betűs szavak? Írd le!

c) Helyettesítsd a **piros** betűs szavakat eszperente szóval!

sokat kacagtam

ébredtem

fecserésztek

csodás

ellátogattam

látogassatok el

kutattam

híres

2. Mely szavak értelmesek visszafelé olvasva is a mondatokban? Karikázd be!

a) Melyek jelentenek mást visszafelé? Húzd alá! Írd is le a szavakat!

b) Ismersz még ilyen szavakat? Írjál néhányat magadtól is!

Elkapta a rák az ollójával.

Nem láttál a fán cseresznyét?

A kerek kosárba tette Tibor a tököt.

A pék már lisztet mér.

3. Vegyé el minden szóból egy betűt! Alkoss így új szót! Írd le!

kísértet

mérleg

éltet

pont

4. Olvasd el a meghatározásokat! Találd ki, mire gondoltunk! Minden szóban szerepeljen a **por** szó! Írd mellé!

Fűszernövény.

A puska csövébe rakott robbanóanyag.

-por

Por eltávolítására használt gép.

Leginkább nyáron előforduló heves eső.

A por összeszedésére használt textil.

por-

Épület bejáratánál felügyelő személy.

5. Olvasd el a tréfás meghatározásokat a bal oldalon! Írd mellé a megfejtést! Segít a valódi meghatározás a jobb oldalon.

a) Keresd meg! Kösd össze vele a szót!

Pompás paci.

A felsőtestet és a lábakat is takaró ruha.

Fejfedő tetőfedő.

Tűz esetén használt készülék.

VVVVVVge.

Árammal működő jármű.

Szelíd főzőedény.

Étteremnél kisebb vendéglátóhely.

A meghívott tüzel.

Ütögetésre használt szerszám.

Szennyező állóvíz.

Szombat és vasárnap együtt.

Tisztító evőeszköz.

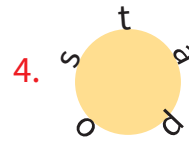
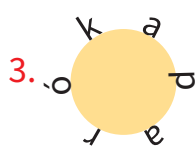
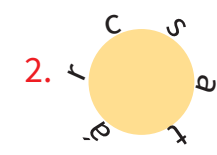
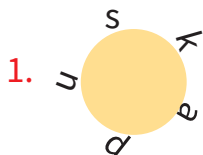
Nem takarékos, hanem tékozló.

6. Mely szavak bújtak el a betűkörökben? Olvass az óramutató járásával megegyező irányban!

a) Keresd minden körben több szót is!

b) Írd le a szavakat!

ITT A VAKÁCIÓ!

Nyelvi játékok 2.

1. Versenyezzetek!

Ki tudja gyorsabban, de érthetően kimondani a nyelvtörőket?

Próbáld meg te is!

Nem minden fajta harcsa bajsza kajsza, csak a kajsza fajta harcsa bajsza kajsza.

Balra tarka-barka barka, jobbra tarka-barka barka.

Kell nekem egy kerekpercec recept!

Párkányon könyöklő pici öccse csöppke.

2. Bajza József *Esthajnal* című versének négy verssora rejtőzködik a betűsorban.

Keress ki a szavakat! Haladj a nyíl irányába! Írd le a versrészletet a füzetedbe!

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
k	r	í	l	R	E	G	G
é	á	m	g	e	c	a	á
k	g	z	e	j	s	c	n
l	g	e	t	t	a	s	y
ő	a	t	b	e	t	a	.
v	l	t	e	z	t	l	
i	h	l	n	v	o	o	

3. Olvasd el a meghatározásokat! Keress hozzájuk hárombetűs szavakat! Az előző szón mindig csak egy betűt változtatsz meg! A *hús* szót beírtuk.

Vágott állat ételnek való része. *hús* A hegedűn vonóval szólaltatod meg. _____

A tú ezt teszi. _____ Állat testét borítja. _____

Sótartóból sőt hint. _____ Növény része. _____

A 99 után következik. _____ Csillagjegy. _____

Gyöngyöket cernára erősít. Meleget csinál. _____

a) Írj önállóan egy meghatározást és egy hozzá tartozó szót!

b) Takard le a szót! A társad találja ki!

4. Játsszunk a szótagokkal!

- a) Színezd ki az összeillő szótagkártyákat! A szótagok felcserélve is értelmes szavak legyenek (pl. ka-ró, ró-ka; ka-csó, csó-ka)!
- b) Írd le az összeillő szópárokat!

csa	_____	_____	pus
ka	_____	_____	tár
pos	_____	_____	ta
ha	_____	_____	lom

5. Figyeld meg a két rácshálóba írt szavakat! Mi a szabály? Fogalmazd meg szóban a társaddal!

- a) Pótold a hiányzó szavakat!

bal		mez
	nyel	

bál	rák	
szél		báb

6. Nézd meg a képeket! Mondd ki a nevüket!

- a) Melyik kép nevével melyik szó alkot értelmes összetett szót? Kösd össze!
- b) Melyik kép nevével alkot mindegyik szó értelmes szót? Írd le!

_____ csatorna			_____ vadász
_____ felhő			_____ csiga
_____ víz			_____ társas
_____ köpeny			_____ kór

7. Fejtsd meg a keresztrejtvényt! Írd le a megfejtést szótagolva is!

Katonák épülete.

Betűvel jelöljük.

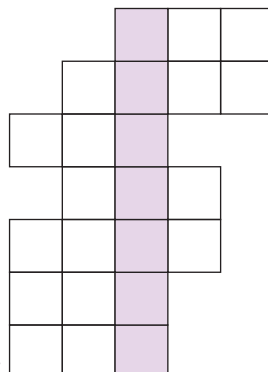
Nyolclábú rovar.

Szeletel.

Macska másik néven.

Aladár becézve.

A mondat legkisebb egysége.

SZÓSZEDET

beszédhang	A szó legkisebb egysége a beszéd során. Lásd még → betű .
betű	A beszédhangok jelölésére használt jel az írás során. Lásd még → beszédhang .
ékezet	Egyes magánhangzókat jelölő betűket kiegészítő írásjel (egy vagy két pont, illetve egy vagy két vonás). Lásd még → írásjel .
ellentétes értelmű	Egymással egyik vagy másik értelmükben ellentétes jelentésű (szavak, kifejezések). Lásd még → rokon értelmű .
hang	→ beszédhang .
írásjel	A mondatok tagolására használt jel (pl. pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel), illetve a betűket kiegészítő jel, az ékezet. Lásd még → ékezet .
magánhangzó	Olyan beszédhang, melynek ejtésekor a levegő nem ütközik akadályba a szájüregben. Lásd még → mássalhangzó, beszédhang .
mássalhangzó	Olyan beszédhang, melynek ejtésekor a levegő akadályba ütközik a szájüregben. Lásd még → magánhangzó, beszédhang .
mondat	Beszédünk, írásunk egy vagy több szóból álló, legkisebb része. Lásd még → szó, szöveg .
összetett szó	Két vagy több szó összekapcsolásával keletkezett új szó.
rokon értelmű	Egymással értelmileg felcserélhető (szavak, kifejezések). Lásd még → ellentétes értelmű .
szó	A mondatnak a legkisebb, önállóan is értelmes része. Lásd még → mondat .
szótag	A szónak vagy csak egy magánhangzóból álló, vagy egy magánhangzót és egy vagy több mássalhangzót tartalmazó része.
szöveg	Egy vagy több mondatból álló, elbeszélte vagy leírt mondanivaló, üzenet. Lásd még → mondat .
üzenet	→ szöveg .

Tartalom

I. A szóbeli közlés	4
Így szólunk egymáshoz	4
Köszönés, megszólítás, bemutatkozás	4
Állatvásár	8
Érzéseink kifejezése	8
Kirándul a család	10
A mondat fogalma és helyesírása	10
Halló! ... Viszonthallásra!	12
Telefonálás, beszélgetés	12
II. A hangok, a betűk, a szótagok és a szótagolás	14
Játék a betűkkel	14
A hangok és a betűk megkülönböztetése	14
Akadállyal vagy anélkül?	16
A mássalhangzók és a magánhangzók	16
Állatolimpia	18
A hangok, betűk csoportosítása és a betűrend	18
Sorban haladj!	20
A betűrendbe helyezés szabályai	20
Varjú, bagoly, gólyaláb	22
Egy hang, két betű – a hagyomány elve	22
Ál-la-tok or-vos-nál	24
A magánhangzók és a szótagszám	24
Pi-a-con	26
Elválasztás magánhangzót jelölő betűk között	26
Macs-ka, ol-ló, diny-nye, ping-vin	28
Elválasztás mássalhangzót jelölő betűk között	28
III. A szavak és jelentésük	30
Rokonság a szavak között	30
Szókincsfejlesztés – a szavak felcserélhetősége	30
Ellentét a szavak között	32
A szavak egymással ellentétes értelme	32
Több szóból egy szó	34
A szóösszetételek – Az összetett szavak jelentése	34
Vas-út, rend-őr, szem-üveg	38
Az összetett szavak elválasztása	38
IV. A beszédhangok jelölése	40
Csíkos csikó	40
A magánhangzók időtartamának jelölése	40
Nono, hógolyó!	42
Az o, ó a szavakban és a szavak végén	42
Vödör, kendő, fedő, sütő	44
Az ö, ő a szavakban és a szavak végén	44
Falu és falú, hús és huss!	46
Az u, ú a szavakban és a szavak végén	46
Ürge az ürben	48
Az ü, ű a szavakban és a szavak végén	48
Mitől hízik tíz csíz, tíz pinty?	50
Az i, í a szavakban és a szavak végén	50
Száll vagy szál?	52
A mássalhangzók időtartamának jelölése	52

V. A hangkapcsolatok jelölése.....	54
Oroszlá-nok vagy oroslán ok.....	54
A szótő, a toldalék és a szótagolás.....	54
Toldalékkal vagy anélkül.....	56
A toldalékok szerepe.....	56
Nem szorítja a kabátja.....	58
A tj, tyj hangkapcsolatok ejtése és írása.....	58
Ne adjuk fel!.....	60
A dj, gyj hangkapcsolatok ejtése és írása.....	60
A banánja bánja.....	62
A nj, nyj hangkapcsolatok ejtése és írása.....	62
Gólyák gólyabálja.....	64
A lj, llj hangkapcsolatok ejtése és írása.....	64
Egyszer, ötször, hatszor, hétszer.....	66
A tsz, dsz, gysz hangkapcsolatok ejtése és írása.....	66
A szomszédság mulatsága.....	68
A ts, ds, gys hangkapcsolatok ejtése és írása.....	68
Lúdtoll a lúdtól.....	70
A dt hangkapcsolat ejtése és írása.....	70
Szablya és szabja.....	72
A j hang jelölése a toldalékokban.....	72
VI. A toldalékok helyesírása.....	74
Folyót, fát, vizet, vödöröt.....	74
A -t toldalékos szavak helyesírása.....	74
Húst a tűzbe!.....	76
A -ba, -be és a -ban, -ben toldalék használata.....	76
Miből? Miről? Mitől?.....	78
A -ból, -ből, a -ról, -ről és a -tól, -től toldalékok helyesírása.....	78
Varázsoljunk bájitallal!.....	80
A -val, -vel és a -vá, -vé toldalékok helyesírása.....	80
Le a hajóroncshoz, akár négyszer is!.....	82
A -hoz, -hez, -höz és a -szor, -szer, -ször toldalékok helyesírása.....	82
Egy pórázon a gazdival.....	84
Gyakoroljunk!.....	84
VII. A mondat, a mondatfajta és a szöveg.....	86
Alma? Alma!.....	86
A mondat és a szöveg.....	86
Jósaink jelentik.....	88
A kijelentő mondat.....	88
Kérdeztél? Felelek.....	90
A kérdő mondat.....	90
Illik, nem illik.....	92
Megálló, ismétlés.....	92
A részvétel a fontos.....	94
Év végi ismétlés 1.....	94
Hóban, fagyban, verőfényben.....	96
Év végi ismétlés 2.....	96
Játsszunk a nyelvvel!.....	98
Nyelvi játékok 1.....	98
Itt a vakáció!.....	100
Nyelvi játékok 2.....	100
Szószedet.....	102